

Lietuvos konstitucija priimta tik klerikalų su žydų balsais

Nenustoja grumoję Vokietijai

Šiandie susitaikins Ill. angliakasiai

Lietuvos konstituciją priėmė tik klerikalai ir žydai.

Socialdemokratai ir liaudininkai balsavime nedalyvavo.

Vakar gautosios "Lietuvos Žinios" paduoda platesnių žinių apie Steigiamojo Seimo priėmimą Lietuvos konstitucijos.

Lietuvos konstitucija tapo priimta rugpjūčio 1 dieną. Tapo priimta 59 klerikalų (kriščionių demokratų) ir žydų balsais, prieš 1 Zubauskos balsą. Socialdemokratai ir soc. liaudininkų ir valstiečių sąjungos blokas balsavime nedalyvavo, neišdėdami iš posėdžių salės.

Atsidarius rugp. 1 dieną posėdžiui pirmiausia svarstyta valstybės kontrolės klausimas, o paskui tautinių mažumų skyriai.

Valstybės kontrolės klausimu finansų komisija buvo patiekusi projektą, sulig kurio tai kontrolei pavedama daboti valstybės pajamas, išlaidas, turta, skolas ir atsakomybę. Kontrolierį skiria prezidentas. Liaudininkai buvo pridėję pataisą, kad kontrolierį skiria seimas. Už pataisą stėjo ir socialdemokratai. Tačiau seimo didžiama priima komisijos projektą taip, kad valstybės turto kontrolierį skirs prezidentas.

Toliau svarstoma tautinių mažumų skyriai konstitucijoje. Žydai labai suinteresuoti ir nelabai pasitiki klerikalais. Sulig įneštojo projekto, toms tautinėms mažumoms, kurios sudaro žymią Lietuvos piliečių proporciją, duodama teisės tvarkyti savo tautinės kultūros reikalus, liaudies švietimą, labdarę, savitarpinę pagalbą ir rinkti atstovaujamus organus. Taip jau tos tautinės mažumos turai teisės atkurti savanorius mokesniais kultūros reikalams ir naudotis tam tikra dalimi valstybės bei savivaldybių biudžeto švietimo ir labdarės reikalams.

Žydų frakcija dėjo didelių pastangų, kad į kultūrinių reikalų skaičių įeityt ir bažnytinių reikalų aprūpinimas. Prieš tai griežtai užprotestavo socialdemokratai ir liaudininkai. Balsuojant tas žydų frakcijos reikalavimas tapo atmetamas (prieš jį balsavo ir dalis klerikalų).

Socialdemokratų ir liaudininkų reikalavimą laiduoti lia-

svę tautinių mažumų kalbų vartojimą viešose susirinkimuose, spaudoje ir tautinėse organizacijose, klerikalai atmetė.

Apie žydų ministeriją konstitucijoje nekalbama, nes klerikalai pažadėję žydams įsteigti tai ministeriją atskiru įstatymu.

Ižanga prie konstitucijos.

Pabaigus svarstyti konstituciją, klerikalai pasiūlo ir, žinoma, priima tokią dievobaimingai-patriotine ižangą prie konstitucijos: "Visagolio Dievo Vardan, Lietuvos žmonės, (tauta), dievingai minėdami garbingas savo sunų pastangas ir kilnius aukas Tėvynei išliuosuoti, atstatę nepriklausomą savo Valstybę, ir norėdami nutiesti tvirtus demokratinius jos nepriklausomam gyvenimui pamatus, sudaryti sąlygas teisingumui ir teisėtumui tarp ir patikrinti visų piliečių lygybę, laisvę ir gerovę, o žmonių darbui ir dorai tinkamą Valstybės globą, per savo įgaliotus atstovus, susirinkusius į Steigiamąjį Seimą, 1922 m. rugpjūčio mėn. (1) dieną priėmė šią Lietuvai Konstituciją".

Lieka priimti visa konstitucija "en bloc". Ima žodį del motyvų balsavimo atst. šležiavičius ir pareiškia: Kadangi kr. dem. į Konstituciją žūrėjo siaurai partyniniu nusistatymu ir priėmė daugelį dėsnių, priešingų demokratiškumui kaip pav. cenzūros palikimas, atsakymas garantuoti — susisiekimo laisvę, palikimas mirties bausmės net ramiojo laiku, svarbiausia gi priėmimas prezidento su monarchinėmis teisėmis — įstatymų grąžinimo Seimui, Seimo paleidimo, kariuomenės vadovavimui; įvedimas privalomo tikybės mokykimo, konfesinių mokyklų privalomumo ir tt. s. l. ir v. s. blokas negali imtis atsakomybės už panašią konstituciją, varžančią liaudies teises, todėl blokas, neapleisdamas salės, balsavime nedalyvavo.

S. d. tokį pat nusistatymą pareiškia savo ilgoje deklaracijoje, kurios skaitymą pirminkas (A. Stulginskis) mėgino trukdyti.

Kadangi kalbėti buvo duota tik po 5 min. tai deklaracijos skaitymą po atst. Kairio tęsė atst. Požela, o užbaigė atstovas Venclauskis.

Pagalios balsuojama rankų pakėlimu. 59 už (kr.-d. ir žydai) 1 prieš (atst. Zubauskas)

Klerikalai ploja ir gieda himną.

Posėdis baigiamas 3 val. 40 minučių.

Priėmus konstituciją skambinęs "Laisvės" varpas, šaukę kanuolės, užsidarę sankrovos, o miestas pasipuošęs vėliavomis.

3 žmonės užmušti.

CHICAGO. — Nedėlioje automobiliai užmušė 3 žmones, o 9 sunkiai sužeidė.

Francija nesustoja grumojusi Vokietijai.

Paimsianti Vokietijos kasyklas, jei Vokietija neužmokės kontribucijos, sako Poincare.

BAR DE LUC, Francijoj, r. 21. — Francija niekada nesutiks suteikti Vokietijai jokio moralinio iki Vokietijos kasyklos Ruhr klonyje ir valstybės miškai nebus atiduoti į talkininkų rankas, kaip gvarantija. Nuo tokio nusistatymo Francija neatsitrauks, nežiurint kas nę atsitiktų.

Tokią Francijos valdžios politiką apie Vokietijos kontribuciją išdėstė premieras Poincare savo kalboje atidarant Meuse departamento generalinės tarybos susirinkimą.

Tos premiero kalbos buvo nekantriai laukiama visuose rateliuose, kadangi ir buvo tikėtasi, kad jis toje savo kalboje išdėstys galutiną Francijos politiką.

Jis tvirtino, kad Francija nenorinti sunaikinti ar pavergti Vokietiją, jei Vokietija išpildys visas savo obligacijas. Bet jeigu Vokietija neužmokės kontribucijos, tai viena Francija puls Vokietiją ir užims Ruhr klonį ir laikys Vokietijos kasyklas naudai visų talkininkų, iki Vokietija nebus pilnai užmokėjusi kontribucijos. Francija tai darysianti viena, nežiurint kaip nę būtų nusistatę kiti talkininkai. Girdi, Anglija nenorinti leisti Francijai savo politiką turėti, bet Francija vistickei nori būti draugiška Anglijai. "Mes nesame nę Neronai, nę net Bismarkai. Mes esame tik geri žmonės, kuriuos brutaliai užpulta ir kurių gimtinę žemę nuteriotą. Visko ko mes prašome, tai progos ir toliau dirbti taikoje mūsų kasdieninį darbą", sakė Poincare.

Šiandie Illinois angliakasiai susitaikinsia.

Kasyklų savininkai jau atsiskako nuo savo reikalavimo arbitracijos.

CHICAGO. — Gal dar šandie Illinois angliakasiai susitaikins su kasyklų savininkais ir tuo angliakasiai užbaigs savo ilgą streiką ir Illinois valstijoje.

Viltį, kad angliakasiai susitaikins su kasyklų savininkais šandie, išreiškė Illinois angliakasių prezidentas Farrington, kuris su kitais dviem distrikto viršininkais veda tarybas su kasyklų savininkų trijų narių komitetu.

Farrington sako, kad kasyklų savininkai jau atsidėjo savo reikalavimo verstinos arbitracijos ir todėl tikimasi su jais susitaikinti iki šandie vakarui.

Kasyklų savininkai irgi nenoromis prisipažįsta, kad jie nustojo reikalavę arbitracijos, pamatę, kad angliakasiai griežtai laikosi nusistatymo nepriimti jokios arbitracijos. Manoma, kad jie dabar darys kitokių pasiūlymų apie naujas tarybas, kurios patenkintų kasyklų savininkus.

Lenkija didina armiją.

WASHINGTON, rugp. 21. — Neva bijodamosi galimo Rusijos puolimo, Lenkija padidino savo armiją nuo 250,000 karių iki 300,000.

Areštuoją streikuojančius geležinkeliečius.

Padarė kratą Wm. Z. Fosterio organizacijoje.

CHICAGO. — Justicijos departamentu įsakymu, federaliniai agentai vakar užpuolė streikuojančius geležinkeliečius Gary, Ind., ir kelis streikierius areštavo. Jie yra kamantinėjami dėl nedėlioje nusikimo nuo bėgių Michigan Central tavorinio traukinio. Kompanija tvirtina, kad streikieriai buvo pagadinę bėgius ir todėl traukinis turėjęs nusikėti nuo pagadinųjų bėgių. Koronerio teismas irgi palaikė kompaniją ir nusprendė, kad toje nelaimėje tapo papildyta žmogžudystė.

Policija ir valdžia dar nieko nesurado, kas rodytų, kad geležinkeliečiai ar kas kitas bus suokalbį padarę.

Tyrinėjimus pradėjo ir Cook pavieto prokuroras Crowe. Jis pirmiausia padarė kratą radikalo, buvusio plieno darbininkų streiko vedėjo, William Z. Foster organizacijos Trade Union Educational League raštinėje, 118 N. La Salle St. Paėmė visus raštinius raštus, dokumentus ir popierius. Policija tuojau paskelbė, kad užgriebta "tonai raundonosios literatūros", kad susekta svarbių suokalbų ir visokių kitokių baisenybių rasta. Bet dabar ta pati policija ir prokuroras raštine prisipažįsta, kad raštinėje nieko svarbaus, aparti paprastos korespondencijos, nėra rasta ir jokių suokalbų ten nesusekta.

Duonos riaušės Lenkijoje.

LONDONAS, rugp. 21. — Iš Oppeln, Augšt. Silezijos pranešama, kad nuolatos kilantis pragyvenimas verčia gyventojus kelti riaušes ir plėšti turgavietes Lenkijoje. Kareiviai tapo padauginti, o atsargoje tapo pastatyti šeši ginkluoti traukiniai ir eskadra tankų.

Iš Kattowitz pranešama, kad didelis trukumas vagonų gręsia pagindyti krizį. Kasyklos dirba tik trumpą laiką, nes negali išgabenti iškastųjų anglių. Lenkijos valdžia užsakiusi 7,000 tavorinių vagonų Amerikoje.

Anglių porcijos Nova Scotia.

SYDNEY, N. S., rugp. 21. — Dėl neseniai iškilusio angliakasių streiko, Sydney šandie tapo įvestos anglių porcijos. Iki bus išteklaus, kiekviena šeimynkštė gaus po pusę tono anglių (žinoma, už pinigų) kas 20 dienų.

Kasyklų savininkai dar nenori taikintis su angliakasiais, nors streikas neša jiems didelių nuostolių ir vanduo užliejo niekurias kasyklas, taip kad ilgai truks iki tas kasyklas vėl galima bus vartoti.

PINIGŲ KURSAS

Vakar, rugpjūčio 21 d., užsienio pinigų kaina, perkant jų ne mažiau kaip už 25,000 dolerių, bankų buvo skaitoma Amerikos pinigais šitaip:

Anglijos 1 sv. sterlingų	 \$4.48
Austrijos 100 kronų	 76c
Belgijos 100 frankų	 \$7.60
Danijos 100 frankų	 \$21.65
Finų 100 markų	 \$2.15
Prancijos 100 frankų	 \$7.99
Italijos 100 lirų	 \$4.57
Lietuvos 100 auksinių	 9c
Lenkų 100 markų	 14c
Norvegijos 100 kronų	 \$17.37
Olandų 100 guldenų	 \$39.08
Švedų 100 guldenų	 \$26.50
Šveicarų 100 markų	 \$19.07
Vokietijos 100 markų	 9c

Čičerinas tariasi su Japonais.

BERLINAS, rugp. 21. — Diplomatiniai rateliai Berline yra susidomėję tuo faktu, kad Rusijos užsienio reikalų ministeris Čičerinas atlaikė kelias konferencijas su Japonijos ambasadorius Berline Eki Hloki.

Pirma konferencija įvyko tą pačią dieną, kada Japonija paskelbė, kad ji paseks Jungt. Valstijų politiką ir laikysis pasyviai Lenkui Rusijos.

Manoma, kad ambasadorius turi instrukcijų nuo savo valdžios. Taip jau patirta, kad keli Japonijos oficialiai išviko Rusijon ir įstojo Rusijos kariuomenėn.

Dideli streikai Vengrijoje.

LONDONAS, rugp. 21. — Vienos žinia sako, kad Budapešte prasidėjo didelis darbininkų judėjimas, kurio valdžia labai išsigando, prisibijo, kad gali kilti visuotinis streikas. Todel ji gabenasi kariuomenę sustinę, kad užgniaužus galimą sukilimą.

Pirmiausia sustreikavo 40,000 metalo darbininkų, o po to sustreikavo namų budavotojai ir mašinų darbininkai.

Nuteisė kunigus kalėjiman

RYGA, rugp. 21. — Oficialiai pranešama, kad Charkovo apygardoje, Rusijoje, tapo nuteista 70 kunigų penkiems metams kalėjiman kiekvienas už jų veikimą prieš bolševikus.

20 užmušta Anglijoje.

LONDONAS, rugp. 21. — Padidėjus automobilių vartojimui, padidėjo ir skaičius nelaimių. Keturiuose nelaimėse 10 žmonių liko užmušta ir 38 sužeista. Viena nelaimė įstiko Brooklande, kur apvirto grįžtantys su 25 pasazieriais omnibusas. 10 žmonių liko užmušti ir 6 sužeisti.

LEXINGTON, Ky., rugp. 21. — Du mūšainieriai liko užmušti ir du sunkiai sužeisti Wayne pavieto kaimuose susirėmimo su prohibicijos agentais.

ELIZABETH, N. J., rugp. 21. — Dvi moteris ir du vaikai žuvo gaisre italų viešnamy.

GENEVA, rugp. 18. — Vengrija padavė formalinį prašymą priimti ją tautų sąjungon.

Neitrinė zona.

Lenkų kareivių ir partizanų plėšimai.

Liepos mėn. 22 dieną baisiai apiplėšė lenkų kareiviai su partizanais 3 kaimus: Kabelius, Darzelius, Margonius Alytaus apskr. Vienį apstojo su kulkošvaizdžiais kaimus, o kiti plėšė turta, grobstė vyruis; jaunuos mušė kuo papuolė, keliems vyrams šautuvų apysodais sulaužė šonkaulius. Sugavę jaunuos vyrus K. Nirtinį, J. Bakanauską, A. Grigą, K. Grigą, J. Valentekevičių ir E. Gaidį, kuriuos mušė iki tol, kol pradėjo kristi nuo kaulų mėsos. J. Bakanauską paliko, kitus išsiųžė. Išvažiudami pareiškė, kad iki rugpjūčio 1 dienos visus jaunuolius išgaudysią, tai tuomet dvarininkai ramiai galėsį gyventi.

Lietuvos žinios

Vilnius.

Žydų bendruomenės taryba liepos 18 d. apsvarstė liepos 2 d. įvykius ir mokyklos klausimą ir padarė sekančią nutarimą:

1) Bendruomenės taryba, išklausius pranešimą apie liepos 2 dieną ekscesus, reikalauja, kad valdžia ateityje griežčiau smerktų antisemitinius prasižengimus žodžiu ir raštu, kurie veda prie ekscesų ir pogromų.

2) Bendruomenės taryba griežčiausiai protestuoja prieš pasikėsinimą į žydų mokyklas, kuris padarytas valdžios atstovo, ir įgalioja prezidiumą padaryti reikalingus žingsnius, kad užtikrintų žydų mokyklų gyvavimą valstybės lėšomis.

Profesinių sąjungų konferencijoj Vilniuje visais balsais priimta sekanči rezoliucija mokyklų klausimu:

"Konferencija reikalauja tuojau praveisti privalomą mokyklą.

Bendroji liaudies mokykla turi but pasaulinė, mokslas neapmokamas ir prigimtąja vaikų kalba.

Lenkų kalba turi but įvesta, kaip priverstinis dalykas visose tautinių mažumų mokyklose. Visi valdžios pareidimai, kurie prieštarauja viršminėtiems mokyklų įsteigimo dėsniams, bus skaityti, kaip noras lauzyti tautinių mažumų kultūros teises ir tokie pareidymai bus mūsų kuogriežiausiai smerkiami.

Lenkų okupacijoj.

Sukilimai plečias. Lenkų žiaurumai.

E. DRUSKININKAI. — Liepos 21 d. neiralinės zonos lenkų pusėj ties Rudos kaimu sukilėliai susisauė su lenkais. Užmuštas vienas lenkas ir sužeistas vienas arklys. Sukilėliai nuostolių neturėjo. — Liepos 16 d. iš Vilniaus į

Marcinkonis atsiųsta 180 milicininkų. Jie pradėjo valyti neitrinę juostą nuo sukilėlių. Keliaujant gelžkeliais ir didesniais vieškeliais labai dažnai tikrinama dokumentai. Nesilauna taip pat suėmimai ir sumintų kankinimai. Ypač daug suimta Bandurų ir Glinėnų kaimuose. Berstuose Gardino žandarai įkaitinta geležimi degino kojas senukui Šaltyšui, kad pasakytų kur stovi sukilėliai.

— Liepos 20 d. Kopeniškių kaimo žandarai su lenkų partizanais sumušė gudo sukilėlio Valentekevičiaus segantį tėvą 67 metų.

— Liepos 18 d. Krokščių kaimo Valkininkų valsč. lenkai sumušė neščią moteriškę ir 78 metų seną partizano Edvardo Akseno tėvą.

— Liepos 18 d. lenkų partizanai milicininkų uniformoj, traukdami keliu iš Marcinkonių į Dubinkus mušė sutiktus pakelėj žmones, vadindami juos lietuvių partizanais arba jų vedėjais. Tuomet sumuštas Kobelių kaimo gyventojas A. Jomas Grigas.

Tas pats partizanų būrys paėmė ganiusį gyvulius gyventoją Dvoreckį iš Puckačių kaimo ir pervilkė milicininkų, kad sukilėliai neužpultų ir neatimtų, nusivarė Žuravkos dvaran, Dubico valscių, kur jį tardė, bet paskui Dvoreckui pasisekė pabėgti namo.

E. DRUSKININKAI. — Liepos 21 d. 20 dienų Berštų kaiman atvyko 56 kareiviai 81 pulko pakeisti 50 ulanų 1-mo ulanų pulko. Pasirodė partizanai savo manevrais privertė lenkus susisauyti tarp savęs. Sausymasis tęsėsi ilgiau kaip valandą.

Lenkų teroras Vilniaus krašte.

E. GARDINAS. — Vilniaus krašto kaimuose policija paskelbė busią nauji rinkimai valstiose ir kas nedalyvausiąs, tas negausiąs žemės ir busiąs išstremtas iš šio krašto. Daug gyventojų, kurie agitavo prieš Vilniaus seimą, dabar baudžiamia teismu.

Valdžios pranašas vyriausiojo pašto bokšte orą Chicago ir apielinkę pranašauja šiaip:

Šiandie — apsiniauė; nedidelė pėrmaina temperaturoj. Saulė teka 6:04 v., leidžiasi 7:42 v. Mėnuo teka 4:48 v. r.

Iš Mokslo Srities

PROF. J. VAGNER.

Pasakojimai apie vandenį.

Vertė K. Baronas.

(Tęsinys)

VIII. Apie tai, kaip trupa akmeniniai kalnai ir kaip vanduo juose išplauna skardžius.

Nuo vandens užsalo kalnų plyšiuose — plyšiai pasidaro, bet vanduo juos vėl pripildo ir vėl užsalo juose. Augstuose kalnuose vanduo užsalo kasnakt, o dieną nuo saulės spindulių vėl sutirpsta. Dėl to plyšiai greit didėja ir uolos trupa. Nuo jų nutrūpa akmenys, kurie susirita ant ledynų arba tiesiai į gilumą skardžių, kurių dugnu bėga kalnų upės. Kuo daugiau uoloje plyšių, tuo tankiau nuo jos atplyšta akmenys. Kaip tik jie pakliuva upėn, upė pradeda savo nenuilstantį darbą. Ji varto tuos akmenis iš vienos vietos į kitą, trina juos viena į kitą ir taip pamaži nutrina visus akmenų kampus ir paviršiaus juos į apskritą švelnų akmenį.

Akmenis trina ir upės dugną ir pratrina skardžius kietuose kalnuose. Vienok bėgant vanduo ir be pagalbos akmenų gali prarasti sau gilią vagą. Jūs girdėjote posakį: „Lašas akmenį tekina.“ Jeigu lašas paskui lašą nuolatos varvės iš augstumo ir viena ir tą pačią vietą, tai nors tai būtų ir kietas akmuo, jie pamaži iškals jam gilią duobelę. Žinoma, kad prakalus akmenį reikia, kad daug tokių lašų nukristų. Kiekvieno vieno lašo darbas yra mums nepastebimas. Tokius akmenis su duobelėmis galima matyti po stogais senų namų, nuo kurių per daugelį metų po kiekvieną liūtį krito žemyn vandens lašai.

Kiekvieną karštą dieną, kada ledynų ledas greičiau tirpsta, ir po liūtų kalnuose — vanduo kalnų upeliuose greitai pasidaukina. Maži upeliai pavirsta tada į audringus srautus. Jų ziržėjimas pavirsta į kurtinantį kriokimą. Vanduo kunkuliuoja ir susiplaka į putas. Nuo taškimos ant upės klonų stovi stulpo vandens dulkių migla. Per tą miglą ir putas nematyti ir paties vandens, tik girdisi jo kriokimas ir dundėjimas didelių akmenų. Ties akmenis užsigauna vienas į kitą ir į akmenius upės krantus su labai didele spēka. Tokiu laiku vanduo upėje pasidaro visai drumstas. Tos drumzlės pasidarė nuo akmenų trinimos vienas į kitą. Iš jų dabar galima spręsti apie upės darbą. Išties akmuo, kuris kadaise užmėg skardžių kalnuose, tapo upės išneštas iš jo pavidale tokių drumzlių.

IX. Apie vandens suonašas.

I kur kalnų upės neša savo akmenines drumzles? Eisime paskui, tokią upę ir pažiūrėsime kur prasideda jos našta. Stai mūsų upės pagaliai nusileido nuo kalnų, jis išsiveržė iš aukštos skardžios ir ramiai nuplaukė lyguma. Kuo daugiau jis nusitolina nuo kalnų, tuo lėčiau jis teka, o jo vanduo darosi šviesesnis. Kelyje jis palieka savo našta: išpradžių rupias smiltis, o paskui vis smulkesnes ir smulkesnes. Sumaišykite biskutį smulkios išsijotos smilties ir smulkiai sutrintos kreidos. Iplikite mišinį į aukštą stiklą su vandeniu ir greitai suplakite lazdele. Išpradžių vanduo pasidarys visai drumstas, paskui jis pradės aprimti ir darysis vis šviesesnis ir šviesesnis. Jeigu palikus stiklą ramiai stovėti, tai pagalios visa smiltis ir kreida nuguls ant dugno. Dabar pažiūrėkite per stiklą į suonašas. Jūs pamatysite du

sluogsnius: apačioj smilties sluogsnį, o iš viršaus kreidos sluogsnį. Delko? Delko, kad kiekviena, kad ir smulkiausia smiltelė yra daug didesnė, negu kreidos kruoputės; vandenini sunkiau jas pakelti. Todėl kaip tik vanduo stikle pradėjo aprimti, tai pirmomis nugulė ant dugno tos smiltelės. Kreidos kruoputės dar sukinėjosi vandenį kaip baltos dulkes. Bet ir jos pamaži nugulė ant dugno ant smilties, kadangi jos visgi yra sunkesnės už vandenį ir negali pasilikti viršuje ramaus vandens.

Pažiūrėkite taip pat kada nors po smarkaus lietaus į nuplautą lietaus griovį. Jūs pamatysite, kad jo dugnas padengtas labai smulkiais tyromis smiltimis. Jeigu biskį kapstelsite jį, tai po ja rasite rūpę. Kol vanduo greitai bėgo grioviu, jis nešė smulkias ir rupias smiltis. Kada lietus aprimo, tai ir vanduo pradėjo lėčiau bėgti. Tada rupioji smiltis nusėjo. O kada lietus visai sustojo lyjęs, tai pamaži pradėjo nusėti ant rupiosios smilties ir vis smulkesni ir smulkesnė smiltis.

Tokiu būdu žmonės tankiai naudojasi vandeniu, kad atskyrus sunkesnius daiktus nuo lengvesnių. Tokiu būdu atplaukama sunkius aukso grūdėlius nuo lengvesnės smilties — ten, kur yra auksinės smilties. Tokiu būdu, kuo lėčiau teka upė, tuo smulkesnės drumzlės nugula ant jos dugno. Todėl tai srianiuose upėse dugnas yra padengtas rupia smiltimi, o lėtoje — smulkia. Taip ant upės dugno pamaži nusėda tai, ką ji išnešė iš kitos vietos. Vanduo neša smiltelę paskui smiltelę nuo kalno ir nuneša jas į lygumas. Ten ji palieka savo našta. Ir tą suneštą upių žemę ir vadina „upių suonašomis.“

X. Kaip upės permaitina žemės paviršių.

Kaip kalnų, taip ir visos kitos upės amžinai trisiasi su upių suonašomis. Pavasarį ir rudenį, kada greitai tirpsta sniegas, arba daug lyja, į kiekvieną upę įpuola daugybė upelių. Jie nuplauna nuo aplinkinių laukų ir miškų visą tai, ką vanduo gali pakelti ir upė delei to darosi drumsta, nepermatoma. Bet praeis tulas laikas ir upės vanduo vėl pasidarys šviesesnis. Visą dumblą vanduo nuneš žemyn ir paliks jį ten pavidale upių suonašos. Visas Petrogradas yra pabudavotas ant upių suonašos

Nevos upės. Kada Petrograde budavo Petropavlovsko tvirtovė, tai jos sienos leidosi tiesiai į vandenį, o dabar nuo pusės Nevos jos yra apsuptos krantų iš upių suonašos, ant kurios jau spėjo užaugti dideli krūmai.

Nevos upė įpuola į Suomijos užtaką. Tokia pat suonaša nuolat gula ir ant Suomijos užtakos dugno. Galima dągi gana tiksliai apskaičiuoti į kiek metų visa dalis Suomijos užtakos tarp Petrogrado ir Kronštado pavirs į tokias pat salas, ant kokių yra pabudavota dalis Petrogrado.

Tai, ką vanduo palieka ant dugno ir pakrantėse savo žemuose, yra išplauta ir atnešta jos ar jos prietakių iš kur nors viršūnės. Taip be sustojimo eina darbas visose žemės upėse: vienoje vietoje jos išplauti žemę, o kitoj vietoj jų sukrauna. Jos amžinai trisiasi ant to, kad sulygintų žemę. Jos stengiasi išplauti kalnus ir pripildyti savo suonašomis klo-nius ir lygumas. Ir ačiū tam bendram darbui, žemės paviršius nors ir pamaži, bet nuolat keičiasi.

XI. Apie šaltinius.

Mes jau žinome dabar iš kur atsiranda kalnų upelių vanduo ir kaip pasidaro kalnuose ledynai. Žinome ir tai, kaip iš upelių išauga upės ir kaip tos upės trisiasi permaitinimui žemės paviršiaus. Bet ne visos upės prasideda iš tokių upelių. Labai daug upių prasideda iš pelkių ir ežerų, kaip Neva, Volga, Dniepras. Yra ir tokių upių, kurios prasideda iš požeminių upelių. Tokie upeliai vadinasi „šaltiniai.“

Maži šaltiniai yra veik visur. Aš manau, kiekvienam teko matyti mažas vandens sriovės, bėgančias iš po žemės. Tai ir yra šaltiniai. Yra ir dideli ir maži šaltiniai, o kartais jie bėga taip dideli, kad sudaro tikrą upę.

Vyriausios Krymo miestai Simferopolis yra pabudavotas ant kranto Salgiros upės. Upė

SEVEROS GYDUOLES UŽLAIKO SEIMYNS SVIEKATA.

Nusilpusios ir Kenciančios Moterys

apturėję geisfiną palengvinimą per varfojimą

SEVERA'S REGULATOR

Moteryų Skripinofojas

Patirsite, kad jįsi yra veiksmingas sugrąžinimui spēkų suregulavimui moteriškų funkcijų ir suveikia sistemai sveiką, normalią padėjimą

KAINA \$1.25

Klauskite pas aptiekorius.

W.F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Užsisakykite

patys ir paraginkite savo draugus Amerikoje, kad užsisakytų savo draugams ir giminiams LIETUVOJE vienintįjį darbo žmonių savaitinį laikraštį.

“SocialdemokrataS”

leidžiamo Lietuvos Soc. Dem. Partijos K. Komiteto.

Nuolatai jį skaitydami galėsite pažinti kaip mes Lietuvoje, kas iš viso Lietuvoje dedasi ir kurių tikslų siekiame.

Užsisakydine savo draugams Lietuvoje padėsite jiems apsišviesti ir klasiniai susiprasti.

Pinigus prenumeratai siųskite per „Naujienu“ ofisą.

Kaina Amerikoje su prisitintu metams 2 dol., Lietuvoje metams 80 auksinų.

Adresas: Lietuva, Kaunas, „SocialdemokrataS“, Keistučio gt. 40. — 1.

Salgir ir prasideda iš tokio šaltinio. Pas mus, Rusijoje, mažai yra tokių upių ir todėl kada aš buvau Kryme, pasirūpinai buti ir prie Salgiros „ištaikos.“ Įsivaizduokite sau dvi eiles augstų kalnų. Kalnai beveik pliki, padengti rudais akmenimis ir kur-ne-kur nususia žole. Gilumoje tarp jų įsivaizduokite sau greit bėgantį triukšmingą upelį. Niekur ant kalnų nematyti nė kaimų, nė dągi besiganančių avių būrių. Viskas išrodo mirusiu, tik nenustojantis upelio ziržėjimas kiek gaivina aplinkę. Eikime augstyn prieš upelio tekėjimą.

Kuo toliau mes eisime, tuo didesnis bus upelio ziržėjimas. Arčiau ir arčiau susieina abi eilės kalnų. Statesni darosi jų šlaitai ir dar rečiau pasitaiko ant jų žalia žolė. Sekdami upelio vingiavimus, padarykime dar du-tris pasisukimus ir mes atsidursime su jomis stebėtiname kampelyje. Abi kalnų eilės susiejo ir tarp jų pasiliko tik nedidelis klonis, padengtas trąšia žole ir vietomis medeliais. Po ja vingiuoja blizgantis kaspiniu upelis — Salgir. Jeigu jus paeitumėt biskį toliau jo krantui, tai pamatytumėt, kad jis išteka iš po nusi-kurosios uolos, tarsi iš nišos (niša vadina įgaubimą sienoje). Čia po uola yra šulinis, kurį iškasė kalne pats vanduo.

Iš to šulinio, kaip iš dūdos, iš po žemės vanduo kyla į viršų. Jis persilieja per šulinio kraštą. Po lietaus kalnuose vanduo pakyla taip greitai, kad pasidaro vandeninė kaskada. Ji beveik siekia nišos lubas. Vanduo čia nuolatos šaltas ir karštą dieną iš čia dvelkia maloni vėsuma.

Iš kur atsiranda tas vanduo? Kad tai pamačius, reikia pasirokelti daug augščiau, į kalnus. Kalnas, iš kurio išteka upė Salgir totorių pavadintas Catir-

Dag, kas lietuviškai reiškia šėtra-kalnas; jis pavadintas taip todėl, kad panašus yra į šėtrą. Bet tos šėtros yra nupiautos: viršų kalno yra didelė kelių verstų lyguma. Nuo jos matytis gražus reginys apie linkinių kalnų, laukų ir kaimų. Visa lyguma yra išraižyta giliais plyšiais, mastas ar daugiau platumo ir kelių sieksnių gilumo. Į tuos plyšius ir susierenkia lietaus vanduo nuo visos lygumos. Tuose gi plyšiuose beveik visą metų stovi sniegas. Jie taip gili, kad saulės spinduliai negali pasiekti susirinkusio čia sniego ir jis tirpsta labai pamaži, kaip rusyse, per visą vasarą.

Iš čia vanduo sunkiasi mažesniais plyšiais į kelių gilumą iki sausitiks kočės-nors klities. O tokia klitvė gali būti tik kalnas žemės sluogsnis, per kurį vanduo prasisunkia su dideliu vargu: sakysim — sluogsnis molio arba sluogsnis kieto akmens. Čia vanduo, tarsi tarsi sluogsnis po žeme. Jis teka į tą pusę, į kurią yra palinkęs sluogsnis. Taip jis nubėga nuo kalno žemyn ir čia prie žemo apačios vėl išteina ant žemės pavidale šaltinių.

Reiškia, vanduo gali tekėti netik ant žemės, bet ir po žemės.

XII. Kaip bėgantis po žeme vanduo išrausią uolas.

Požeminės vandens sriovės pamaži išplauna kalnuose ilgus siaurus koridorius. Jūs, žinoma, girdėjote apie olas (urvus). Didžiama olų — tai senos vagos požeminių upių.

Daug šimtmečių trisėsi vanduo, pirm negu jis praraušė kalnų gilumose tuos plačius takus. Siauiri plyšiai pamaži vienijos vienas su kitu, plėtėsi ir patapdavo požeminiais koridoriais, o koridoriai išaug-

Pasidarykite tokius namus, kuriais turėtų būti

Kietmedžio grindys, turi būti uždėta ant senų grindų už sekamas kainas: už ketvirtainę pėdą:

Svarių aržuolo išgrindimui po	12c.
Parinkto aržuolo išgrindimui	10c.
Svarių klevo išgrindimui	10c.

Galime pagelbėti tamistai, jei manai budavoti ir dar ne esi paskolos užtraukęs.

MORGAN PARK LUMBER CO.,
Tel.: Beverly 1279, 0397. Mes pristatom. 1955 W. 111th St.

Kodel per „Naujienas“

Su kiekviena diena vis didesnis žmonių skaičius siunčia pinigus Lietuvon per Naujienas. Tai yra todėl,

- 1) kad Naujienų vedėjai yra žmonės, kurie užsipelnė didžiausio pasitikėjimo,
- 2) kad Naujienos parodė didžiausią gabumą atlikti reikalus kuogeriaus ir kuogerčiausia, — taip kaip niekas kitas negali;
- 3) kad kiekvieną pinigų siuntinį (parlaida) Naujienų Pinigų Siuntimo Skyrius leidžia Lietuvon ne vėliau kaip ant rytojaus po pinigų priėmimo;
- 4) kad Naujienų čekiai ir perlaidos apmokama Lietuvoje iki paskutinio skatiko, kada jie mainomi Lietuvos Prekybos ir Pramonės Banko ar jo skyriuose;
- 5) kad Naujienų siunčiamus pinigus Lietuvoje išmoka tuojaus, kaip tik pinigų priėmėjas atsiliepia į Lietuvos Prekybos ir Pramonės Banko pranešimą, kad pinigai atėjo, arba pats kreipiasi į banką, paduodamas Naujienų kvito numerį.

Lietuvos žmonės prašo Amerikiečių siųsti pinigus Lietuvon tiksliai per Naujienas, o Lietuvos bankai tai pataria.

Per Naujienas galite siųsti pinigus ir į lenkų užimtą Vilniaus guberniją, o taip jau ir į visus kitus svieto kraštus.

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St.,

Chicago, Ill.

NAUJIENŲ PINIGŲ SIUNTIMO SKYRIAI CHICAGOJE

BRIDGEPORTO SKYRIUS	Tel. Boulevard 9663
3210 So. Halsted St.,	
TOWN OF LAKE SKYRIUS	Tel. Boulevard 0672
1614 West 46th Street,	
BRIGHTON PARK SKYRIUS	Tel. Lafayette 7674
4138 Archer Ave.,	
WEST PULLMANO SKYRIUS	Tel. Pullman 0169
523 West 120th St.,	
ROSELANDO SKYRIUS	Tel. Pullman 4659
233 East 115th St.,	

Pinigai

iš
Brighton Park
i
LIETUVA
per
NAUJIENAS
4138 Archer Ave.,
Tel. Lafayette 7674.

PINIGAI

iš
West Pullmano
Lietuvon

West Pullmaniečiams ir kitiems pietų Chicago gyventojams patogiausią įstaigą pasiuntimui pinigų Lietuvon yra Kartano aptieka, 523 W. 120th St., West Pullman, Ill. Pinigai nueina Lietuvon greitai su pilna gvarantija. Iš West Pullmano siųskite pinigus Lietuvon per Naujienų Skyrių Kartano aptiekoje, 523 W. 120th St., West Pullman, Ill.

K. GUGIS

ADVOKATAS
Miesto ofical
127 N. Dearborn St., Room 1111-13
Tel. Central 4411. Val. nuo 9-6
Gyvenimo vieta:
3323 So. Halsted St.
Valandos: nuo 6 iki 8 v. v. kiekvieną vakarą, išskyrus utarninką ir ketvergą. Nedėliomis nuo 9 iki 12 ryto.

JOHN KUCHINSKAS

LIETUVIS ADVOKATAS
2201 W. 22nd St., kerta Leavitt St.
Telephone Canal 2552
Valandos: 4 iki 6 po pietų, ir nuo 7 iki 9 vakaro.
Veda visokias bylas visuose telmuose. Ekaminavoja Abstraktus ir padirba visokius Dokumentus, perkant arba pardodant Lotus, Namus, Farmas ir Biznius. Skolina Pinigus ant pirmo morganiaus ant lengvų išlygų.

Tel. Randolph 4758

A. A. SLAKIS
ADVOKATAS
Ofisas vidurmiestyje.
ASSOCIATION BLDG.
19 So. La Salle St.
Room 1308
Valandos: 9 ryto iki 5 po pietų
Namų Tel.: Hyde Park 3395

V. W. RUTKAUSKAS

Advokatas
29 So. La Salle St. Room 530
Tel.: Central 6890
Val. 812 W. 33 St. Chicago.
Tel. Yards 4681

Tel. Haymarket 3669

JOSEPH W. GRIGAL
Lietuvnis Advokatas
Kambaris 306, Home Bank Bldg., Kamp. Milwaukee ir Ashland Aves
Ofiso val.: nuo 9 iki 6 ir nuo 7 iki 9 vakaro.

S. W. BANES

ADVOKATAS
Val.: 9 A. M. iki 5 P. M.
1311 Becker Building
79 West Monroe Street, Chicago.
Phone Central 2560
Rez. 3203 So. Halsted St.
Yards 1015. Val.: 6 iki 9 val.

Tel. Lafayette 4223

Plumbing, Heating
Kaipo lietuviai, lietuviams visados patarnauja kuogeriausiai.
M. YUSKA,
3228 W. 38th St., Chicago, Ill.

A. MASALSKIS

Graborius
Atliekame darbą kuopiant sias. Mažas grabus turime nuo \$3 ir augščiau, dideliems nuo \$25 ir augščiau. Taip pat turime geras automobilius del krikštynų ir tt.
Reikale kreipkitės
3307 Auburn Ave.
Tel. Boulevard 4139

Phone Monroe 4680

North American
Accordion Mfg. Co.

Išdirbėjai geriausiu ir lengviausiu armoniky, pianų ir kitų instrumentų. Musų armonikos yra gvarantuotos.
Mes mainome senas armonikas ir darome naujas.
924-26 So. Halsted St., Chicago, Ill.

DABAR LAIKAS PIRKTI

Siutai su 2 kelinėmis \$13.50 ir aukščiau. Overkotai \$12.50 ir aukščiau. Šitie yra suaugusių ir jaunų vyrų siutai ir overkotai; turime visokio dydžio, petrinų ir stiliaus. Pirkite overkotas dabar, tai sutaupinsite pusę pinigų.
Jaunų ir suaugusių vyrų kelinės po \$2.50 ir aukščiau.
Atdara vakarais iki 8 val. Nedėdieniais iki 4 po pietų.
S. GORDON,
1401 So. Halsted St.,
739 W. 14 St.

SLAPTYBIŲ KATALOGAS

Norinti parsitraukti Slaptybių Kataloga prisiųskite 10 centų stampom. Taipgi parašykite savo aiškų antraš. — Jūsų reikalavimas bus į trumpą laiką išpildytas.
W. MISEVICH,
4630 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Kas Dedas Lietuvoj

Manifestacija Kaune Amerikai už pripažinimą Lietuvos de jure

8. m. liepos mėn. 28 d. apie pietus pasklydo gandas laikinuoju Lietuvos sostinėje Kaune, kad Amerika pripažintų Lietuvą de jure! Visur liautasi dirbti sužinojus šią linksmą naujieną. Nusilenkė darbas prieš šią linksmą šventę. Žmonės bėgo per miestą šaukdami: Valio, Amerika! Valio Amerika!... Senas Kaunas pasipuošė tautinėmis vėliavomis. Sveitinimų valstybių atstovėms irgi išskėlė savo vėliavas, atjausdami šį teisingą Amerikos žodį lietuvių tautai. Ir apie penktą valandą ties Karo Muzėju pradėjo rinktis žmonių minios, kur tik nepasiklausysi, vis girdėt balsai: Amerika pripažinti Lietuvą de fakto ir de jure be jokių sąlygų! Be sąlygų! — kartojta žmonių lupos. Reikia Lietuvai turėti tokia, kad kas ją priguli, tai josios, būtent: Vilnius, Klaipėda, Gardinas...

Nemune irgi nesimaudys sveitimos "žuvys", o ypač lenkai. Apie 6-tą valandą, kuomet susirinko didelė manifestantų minia, iškilmingai pakeliamą Amerikos Jungtinių Valstijų vėliava tomis pat ceremonijomis, kaip keliama yra Lietuvos valstybės vėliava. Vėliavos lazda buvo pritaisyta prie armotos, stovinčios iš dešinės paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę pusės. Prie vėliavos stovėjo garbės sargyba. Vėliavą pakėlus orkestras griežė Amerikos himną ir tuo tarpu sugaudė "Laisvės Varpas", kurio garsai nuaidėjo po miestą... Turtum šis Varpas, lietuvių amerikiečių auka tėvynės aukurai, kvietė kvietė savo garsų bangomis ir brolius toli esančius už jurių — Amerikoje, džiaugtis kartu su laisvais tėvynę esančiais broliais šioj iškilmingoj ir linksmoj šventėj, kuri neapsakomo džiaugsmo ašaros rėdėjo per veidus. Pažvelgus į viršų aukštai padangėje skelbė tautos liksmą valandą mūsų arai — orlaiviai... Suskaičiau jų viso dešimt; jie nusileidžia ir vėl kyla aukštyn... Rodos kristų ir praneštų broliams Amerikoje, kaip Lietuvoje karštai sutinkama Amerikos teisingas žodis ir kartu reikštų visai Amerikos tautai, ir jos atstovaujama valdžiai prišaky su prezidentu Hardingui didelį padėkos žodį!...

I minią prabilo kun. Tumas, kurio kalba — pranešimas šios linksmos žinios, sutinkama karščiausiomis ovacijomis. Iš žmonių krutinių be paliovos skambėjo: Valio teisingoji Amerika!... Orkestra griežė "Lietuva, Tėvynė Musų;" manifestacija iš bokšto trimito signalu lydimą ir Laisvės Varpui skambant eina išreikšti savo dėkingumo Amerikos konsulatui. Liejasi per banguojančią minią orkestro eisenos griežimo aidai, o Amerikos Jungtinių Valstijų vėliava plėvėsuoja prišaky...

Priešus prie konsolato rūmų minios džiaugsmo ir dėkingumo išreiškimą sutinka konsulis gerbiamas Clement S. Edwards'as; jam ir jo žmonai įteikiami gražių gėlių buketai. Byra žilgalviui simpatingam seneliui konsuliui ašaros, byra ir jo žmonai ir visiems konsolato bendradarbiams, matant lietuvių tautos tokias karštas ovacijas Amerikai. Minia užmeta juos gėlėmis, buketais kelis kartus — griežiamas Amerikos himnas begalinis skamba Valio Amerika... Aukštai iškeliama p. Clemens

S. Edwards'as. Kalba Steigiamoj Seimo narys Ambrozaitis. Jam atsako konsulas. — Geri ir tvirti santykiai tebuna amžinai tarp Amerikos ir Lietuvos... Teina Lietuva tais pačiais keliais, ką ir Amerika... Iš ten einama pas Ministerį Pirmininką. Ilga manifestantų juosta praeidama šaukia: Valio Amerika ir mėtė konsulatą gėlėmis... Skęsta konsulato rūmai gėlėmis! Steigiamoj Seimo narys P. Ruseckis manifestantų vardu dėkoja vyriausybei už jos pastangas išgauti pripažinimą. Atsako Ministerių Pirmininkas p. Galvanaukas. Susiubuoja minia, suskamba begalinis Valio orkestras griežia tautos himną. Padėkojus minia skirstosi, 8 su puse val. vakaro. Muzėjus sodne ir gatvėje pilna publikos, štai atsilanko g. Amerikos atstovus vis savo šeimyna ties "Žuvusiems už Lietuvos Laisvę" paminklo. Minia sutinka vėl didžiausiomis ovacijomis plojimu ir "Valio"...

Muzėjus organizatorius gen. leit. Magevičius nusikina rožę iš paminklo darželio ir įteikia konsulo žmonai. Toliau gerb. atstovą karštai sveikina vienas mūsų karo invalidų, kurių būrelis su vėliavomis prie piliakio išsikiavo prie paminklo; invalido žodžiams atsako karštai Amerikos atstovas.

Toliau iškilmingai nuleidžiama Lietuvos ir Amerikos vėliavos, griežiant nuo bokšto trimtų signalams. Orkestras prie nuleidimo griežė Amerikos ir Lietuvos himnus... Gaudžia Laisvės Varpas. Po visų iškilmių minios triukšmingų Valio lydimas išvažiuoja iš Muzėjaus Amerikos atstovas, karštai dėkodamas už reiškimą jam visuomenei jausmus. Vakare Kaunas iliuminuojasi... Karo komendantura iškėlusi iliuminuotus obalsius "Vykim prie šios Lietuvos!" "Valio kariuomenė" ir kt. Visur antrašai: "Amerika pripažinti Lietuvą de jure be sąlygų;" "Valio Amerikos Jungtinių Valstijų!" ir kt.

— Ilgai dar kuopavosi manifestantai gatvėse...

— Ryto 29 d. dar miestas pasipuošęs... Gauta žinių iš provincijų, kad visoje Lietuvoje sutikta su didžiausiu entuziazmu Amerikos pripažinimas. Visa tauta išskaitęs, žinosi visa kas yra reikalaujama. Be to visų reikalingų paaikškinimų bus galima gauti Paskolos stotyje.

2. Paskolos stotys padės aplikaciją išpildyti, priversti prie viešojo notaro (papigintomis sąlygomis) ir išsiųsti aplikaciją į Washingtoną.

3. Manant gyventi Amerikoje, reikalingas tik pasas, už kurį reikia užmokėti \$10.00, o paskui už to pasą prailginimą kas met tik po \$5.00.

4. Manantiems netrukus važiuoti į Lietuvą be paties pasodar yra reikalinga to pasą vi-

Lietuvos piliečiams

Kodėl ir kaip reikia užsirašyti Lietuvos piliečiams.

Mes, Amerikos lietuviai, turime pareikšti savo norą būti Lietuvos piliečiais ir išsiimti Lietuvos Respublikos pasus del šių priežasčių: Reikia užsirašyti, nes kas nepriklauso prie jokios tautos ir jokios valstybės, yra žmogus be vardo, be teisių, yra visuomenės atmeta ir pastumdėlis.

Reikia užsirašyti, nes negali būti nei geru pasaulio piliečiu tas, kurs nesugeba būti geru savo tautos ir savo krašto piliečiu.

Reikia užsirašyti, nes pasisakdami aiškiai už Lietuvą

mes tuo ingijame sau ir savo kraštui vardą ir pagarbą visų pasaulio tautų. Tuo ingijame sau Lietuvos globą ir užtariam kiekviename svarbesniame mūsų reikale.

Reikia užsirašyti, nes didindami skaičių Lietuvos ištikimų piliečių, tuo pat stipriname savo krašto pajėgas, reikšmę ir intaką.

Reikia užsirašyti, kad nersųk sužinojus aiškiai, kas stovi už Lietuvą ir kas ne. Ypač čia, Amerikoje, mes turime daug tokių, kurie lietuviams save vadina, ir lietuvių kalbą vartoja, ir literatūrą lietuvių kalboje leidžia ir platina, o kurie betgi laiko Lietuvos valstybę didžiausioje neapykantoj ir ne tik patys niekuomet Lietuvos nėra rėmę, bet dar yra dėję visų pastangų, kad ir kiti to nedarytų. Tačiau kiek tokių Lietuvos neprietelių bel-dėsi į Lietuvos duris ir gal buvo įleisti. Visatina registracija privers totokus nors sųkį parodyti aiškiai savo veidą, pasirinkti galutinai vieną iš dviejų kelių: ar už Lietuvą, ar prieš ją.

Reikia išsiimti pasai, kad iš to Lietuva turėtų nuolatinį žymių ieigų, taip kaip turi kitos šalys. Senoji Rusija iš savo piliečių svetur gyvenančių imadavo po 30 rublių metams (apie \$15.00 sulig ty laikų kuro). Tad jei Lietuvai paims už pasą pirmais metais \$10.00, gi paskui už jo pailginimą tik po \$5.00 kas metai — nerugokime ir nesakykime, kad tai per daug. Per daug gal bus tik tiems, kuriems apskritai kas nors Lietuvai sumokėti bus didelė naujiena, kurie ligšiol vis tik svetimiems reikalams temokėdavo. Bet kada visi Lietuvos piliečiai išpildys tą savo pareigą ir išsiims pasus, Lietuva iš to gaus tiek žymios paramos, kad jai gal nebereikės ir aukų žiūrėti. Jei ji savo krašto atstatymo reikalams ir kels paskolas išsivijoje, tai nebebus laukiama kokios malonės, bet bus tai tik patogi biznio transakcija, pelningas įvesdinimas Amerikos dolerių ir tvirtą Lietuvos valstybės ukį.

Kaip išsiimti pasą

1. Nueik į artimiausią Lietuvos paskolos stotį, ar į kitą lietuvių viešą įstaigą, kuri tuo reikalu susineš su Atstovybe Washingtono ir paprašyk paso aplikacijos lapo. Tą su atyda išskaitęs, žinosi visa kas yra reikalaujama. Be to visų reikalingų paaikškinimų bus galima gauti Paskolos stotyje.

2. Paskolos stotys padės aplikaciją išpildyti, priversti prie viešojo notaro (papigintomis sąlygomis) ir išsiųsti aplikaciją į Washingtoną.

3. Manant gyventi Amerikoje, reikalingas tik pasas, už kurį reikia užmokėti \$10.00, o paskui už to pasą prailginimą kas met tik po \$5.00.

4. Manantiems netrukus važiuoti į Lietuvą be paties pasodar yra reikalinga to pasą vi-

žiauoti į Lietuvą be paties pasodar yra reikalinga to pasą vi-

žiauoti į Lietuvą be paties pasodar yra reikalinga to pasą vi-

žiauoti į Lietuvą be paties pasodar yra reikalinga to pasą vi-

za, už ką dar viršaus reikia siųsti \$5.00.

5. Reikia vengti ty agentų, kurie už aplikacijų išpildymą norėtų stori pasipelniti. Visas išpildymas prašymo paso blankos neturėtų kaštuoti daugiau kaip \$1.00. Tuo reikalaujama, kad bus galima gauti paskolos stotyje, nes ten bus dirbama iš pasiųstimo del Lietuvos labo.

6. Nėnant ant vietos paskolos stotiai, jei galima, tai laisvos kolonijos draugijos sukurta ją inkurti. Jei to negalima padaryti, tai pasų reikavartojai, lai kiekvienas kreipiasi stačiai į Lietuvos Atstovybę (1925 "F" Street, N. W., Washington, D. C.)

Iš viso, kas čia išdėstyta yra aišku, kad Lietuvos Paskolos stotims atsidaro nauja dirva plataus darbo. Tas darbas pasiseks stotims atlikti tik tuomet, jei plačioji visuomenė po kolonijas tą stočių darbą remys. Ypač svarbu, kad lietuvių draugijos, kurios remia Paskolos stočių darbus, pad Jos savo gabiuosius narius raštininkus priskirti Paskolos stočių pagalbai. Tokie, pamainomis arba pasidalindami, galės daug pagelbėti stočių komitetams.

Mes, Amerikos lietuviai, stovime prieš didelius tautos kvotimus. Tik visi išvien stokime dirbti, o kvotimus išlaikysime.

Lietuvos Inf. Biuras.

KORESPONDENCIJOS

ST. LOUIS, MO.

Užmušė lietuvi.

Liepos 9 dieną čia užmušė lietuvi, Praną Delinikaitį, 30 metų senumo. Delinikaitis ėjo iš darbo skersai Broadway gatvės, ir trokas užvažiuo ant jo ir užmušė.

Taipgi kelios savaitės pirmiau Jonas Lukošis su savo moteria, ir dar vienas anglas, sykiu važiuo automobiliu. Per

Gasolinas Sankrovose ir Motoriniai Karai

DAUG buvo kalbama apie daugumą gasolino staka sankrovose, bet mažai buvo sakoma apie tas pačias sankrovas, palyginant automobilių skaičių.

Vėliausios statistikos, kurias pateikė American Petroleum Institute, palyginami skaičių motorinių karu, kurie yra veikė su daugumu gasolino, kuris randasi sankrovose, kas parodo, kad mažiau yra gasolino ant kiekvieno karo, birž. 1, šių metų, negu per bile kokią periodą bėgyje pastarųjų 5 metų, su išimimi 1920 m.

Abelnai 1918 ir 1921

Vienok faktas, kad neišdirbtas aliejus produkcija labai pasidaugino šiuo laiku, taipgi ir umus automobilių pasidauginimas ir kitokių automotivų mašinų, kas ir reikalauja daugiau, negu kad yra pasidauginime reikmenys. Naudojantis išdirbtimo daugis keliose didelėse refinėse Standard Oil Company (Indiana) yra papildoma perversiu, kuris ant rankų randasi, tad tik tuomi kompanija ir užtikrina, kad publika turės pakankamai, remiantis Red Crown Gasoline ir jo produktavimais.

Kadangi jo dydis, jo progresiškasis tvarkymas, jo neįsimačuojamas perversis ir tobiliausi aprupinimai, Standard Oil Company (Indiana) pajiegia aprupinti reikalingus, daugumą petroleum produktų, išpildyti didžiausius reikalavimus, koki tik yra. Jo reikmenų išdirbimas yra supenuotas, kad kuo lengviausiai būtų tai atlikti metams iš kalno ir visuomet būti patarnavimui prisirengusiais. Nuolatinis pristatymo sistemos augimas, nes kaip reikalingas, patarnavimui augant. Panašiai, pasiekti kampus 10 valstijų, kurioms patarnauja ši kompanija, yra tamsiai žali tankiniai vežimai, yra paprastai ir užkvičiami lankytis.

Nepaisant, kaip neišdirbtos aliejaus medegos produkcija siubuoja, nepaisant kaip akstinanti reikavimai nei aprubežijamas reikmenų, motoristai atsišauks, kad nei viena karta bus nepaprastų nuotikių, kokių turėjo praėyt Standard Oil Company (Indiana) iš kieno nebu kaltės, nepristatymo reikmenų. Ši kompanija yra apsirupinusi visu kuom ant ateties ir jos rekordai patarnavimo bus puikiausiai užganėdinančiai.

Standard Oil Company (Indiana) 910 South Michigan Avenue, Chicago, Illinois. 2911

Amerikos Dolerius

ISMOKAME VISUOSE LIETUVOS MIESTUOSE Musų pačių korespondentai ir 30 metų paselkmingas pinigų siuntimo biznis yra jų garantija kas link greito datatymo jų pinigų trumpiausiam laike. Pinigai siunčiami per pašta ir kablegramomis už žemiausią kainą. Pasimatyt su mumis pirm negu siųsi pinigus savo giminiams ir draugams Europon.

SCHIFF & CO. STATE BANK 728 W. Roosevelt Road Arti Halsted

Atdaras ligi 6 p. p. Antradieny ligi 8 p. p., Šeštadieny nuo 6 ligi 8 p. p. Sekmadeny liki 12 diena.

LIETUVA WHITE STAR I Cherbourg ir Southampton Greitas susinešimas su Baltiko portais Homerio—Aug. 19; Rugs. 9; Rugs. 30 Majestje—Rugs. 26; Rugs. 16; Sp. 7 Olympic—Rugs. 2; Rugs. 23; Sp. 14;

AMERICAN LINE New York i Cherbourg i Hamburgą Mongolia (Rugs. 31; Spal. 5; Lapkr. 9 Minnekahda (3 kl.) Rugs. 7; Spalio 12 Manchuria Rugs. 14; Sp. 26; Lap. 30 St. Paul Rugs. 21

Laivas nuo laivo persėdimui. Nereikia Vokietijos vizos.

RED STAR LINE New York-Hamburg, Libavą ir Danzigą Samland tik 3 klesia Rugs. 12 Atsivieskit savo gimines ir draugus ant pagabių mūsų linijos laivų. Geras maistas. Smagus kambariai. Mandagus patarnavimas. Žemos mūsų kainos.

Kreipkitės prie: PASSENGER DEPARTMENT 14 N. Dearborn St., Chicago, Ill. Arba prie vietinių agentų

DETROIT, MICHIGAN

West 1394 Heml. 6678 WM. J. STOLL CO., J. Balchiunas pagalbininkas (arba asistentas) GRABORIUS 1029 — 25th St., 9509 Cardoni Detroit, Mich.

DR. F. MATULAITIS, 8709 Jos. Campan Av. DETROIT, MICH. Ofiso valandos: 1—3 diena 7—8 vakare Tel. Market 6234, Market 4526

Generališkas Kontraktorius ir Budavotojas Juozas F. Daytonas Ofisas 312 Holden Bldg. Telp Main 3423, Hickory 6142 DETROIT, MICH.

PINIGAI IS Roselando Lietuvon

Roselandiečiams ir kensingtoniečiams artimiausia įstaiga pasiuntimui pinigų Lietuvon yra Tupikačio aptieka, 233 East 115-th St. Pinigai nueina Lietuvon greitai, su pilna gvarantija.

Iš Roselando ir Kensingtono siųskite pignus Lietuvon per Naujienų Skyrių Tupikačio aptiekoje, 233 E. 115-th St. Kensington.

Rezidencijos Tel. Yards 5142 Val.: 10 ryto iki 8 vak. DR. A. R. MERSCHATIS DENTISTAS Ofiso Tel. Boulevard 7179 3243 So. Halsted St., Chicago. Nedėdienias pagal sutarimą

MRS. A. MICHNIEWICH AKUŠERKA

3101 So. Halsted St., kampas 31 gat. Telefonas Yards 1119

Baigusi Akušerijos kolegą; ilgą praktikavusi Pensilvanijos hospitalinė. Pasėdėdama patastauja orie gimtymo. Dėl la rodą viokiose lirose ir kiokuose reikalauose moterims ir merginoms.

DR. HEZMAN IS RUSIOS

Gerai lietuviams žinomas per 15 metų kalpo patyręs gydytojas, chirurgas ir akušeris.

Gydo aštrai ir chroniškas ligas, vyru, moterų ir vaikų pagal naujausias metodus X-Ray ir kitokius elektros prietaisus.

Ofisas ir Laboratorija: 1025 W. 18th St., netoli Fisk St. VALANDOS: Nuo 10—12 pietų, ir nuo 6 iki 8 val. vakarais.

Dienomis: Canal 8110 arba 857 Telefonai: Nakt. Drexel 950 Boulevard 4136

3313 So. Halsted St. Val.: 9—10 A. M. ir 8—9 val. vak.

FRANESIMAS Ofisas Dr. G. M. Glaser pereina i rankas žento ir partnerio Dr. Charles Segal. Visi senieji pacientai ir draugai aplykys apžiūrėjimą ir gydymą kaip ir nuo paties

DR. G. M. GLASER Ofisas 3149 S. Morgan St., kertė 32 St. OFISO VALANDOS: Nuo 10 ryto iki 3 po pietų, 5—7 vakare. Nedėliomis nuo 10 — 2 po piet. Telephone Yards 687

DR. CHARLES SEGAL Praktikuoja 15 metai Ofisas 4729 So. Ashland Ave., 2 lubos Chicago, Illinois. Specialistas džiuvos Moteriškų, Vyriškų ir Vaikų ligų OFISO VALANDOS: Nuo 10 iki 12 val. ryte, nuo 2 iki 5 val. po piet ir nuo 7 iki 8:30 val. vakaro. Nedėliomis nuo 10 val. ryte iki 1 val. po piet. Telefonas Drexel 2880

Telefonas: Boulevard 7042

DR. C. Z. VEZELIS

Lietuvis Dentistas 4712 South Ashland Ave. arti 47-tos gatvės

Tel. Pullman 5132

A. SHUSHO AKUŠERKA

Turiu patyrimą moterų ligose; rupestingai prižiūriu ligone ir kudių laikė ligos.

10929 S. State St. Chicago, Ill.

MRS. M. WAITKIEWICZ (Baniėnė)

Akušerka 3113 S. Halsted st. Tel. Blvd. 3138 Per 15 metų paselkmingo praktikavimo turiu patyrimo. Pasekmingai patarnauju prie gimdymo Kiekvienare atsitikime teikiu ypatingą prižiūrėjimą. Daodu patarnimus moterims ir merginoms veltui.

Jei abejojai akimis, pasiteirauk Dr. A. R. BLUMENTHAL Optometrist Tel. Boulevard 6487 4649 S. Ashland Ave. Kampas 47-tos gat. 2-ros lubos

DR. S. BIEZIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS X-Spinduliai Ofisas 2201 W. 22nd St., kampas 5 Leavitt St. Tel. Canal 6222. Rezidencija 3114 W. 42nd St. Tel. Lafayette 4422 Val. 1—4 ir 7—9 Nedėdienias

NAUJIENOS

The Lithuanian Daily News

Published Daily except Sunday by
The Lithuanian News Pub. Co., Inc.

Editor P. Grigaitis.

1730 South Halsted Street
Chicago, Illinois
Telephone Roosevelt 8500

Subscription Rates:

8.00 per year in Canada.
\$7.00 per year outside of Chicago,
\$8.00 per year in Chicago,
3c. per copy.Entered as Second Class Matter
March 17th, 1914, at the Post Office
of Chicago, Ill., under the act of
March 2nd, 1879.Naujienos eina kasdien, išskyrus
nedėdienius. Leidžia Naujienu Ben-
drovė, 1730 So. Halsted St., Chicago,
Ill. — Telefonas: Roosevelt 8500.

Užsiskaitymo kainos:

Chicagoje — paštu:
Metams \$8.00
Pusei metų 4.50
Trims mėnesiams 2.25
Vienam mėnesiui 1.75
Vienam mėnesiui 1.00Chicagoje per neštotojus:
Viena kopija 3c.
Savaitei 8c.
Mėnesiui 75c.Suvestosios Valtijos ne Chicagoje
paštu:
Metams \$7.00
Pusei metų 4.00
Trims mėnesiams 2.00
Vienam mėnesiui 1.50
Lietuvon ir kitur užsienio:
..... 75c.

(Atpiginta)

Pinigus reikia siųsti pašto Money
Orderiu, kartu su užsakymu.Chicago
Lietuvių paroda.

Pažangiosios Chicago lietuvių visuomenės demonstracija, kuri įvyko pereiną nedėdienį, pasisekė geriausiai, negu daugelis tikėjosi. Maršavimas gatvėmis buvo įspūdingas; mas-mitingas Seventh Infantry Regiment Armory svetainėje, kaip skaičium dalyvavusių žmonių, taip ir savo upu ir turiniu, paliks atmintinas chiegiečiams.

Pakanka nurodyti tik tai faktą, kad į tą masinį mitingą susirinko beveik tie patys publikos, kiek buvo tie patys svetainėje, kuomet Chicago lietuviai kėlė protestą prieš lenkų Želgovoškio įsiveržimą Vilniui. Tąsyk ejo išvien visos trys mūsų srovės, o šį kartą klerikalai rengė atskirą savo apvaikšiojimą. Bet klerikalų atsimitimo beveik nebuvo žymu.

Klerikalų komitetas, beje, pasigyrė anglų reporteriams, kad jų apvaikšiojime dalyvavę net 40,000 žmonių. Bet yra sakoma: "Pa-

gyrų puodas yra netaukuo-tas". Tikrenybėje klerikalai savo mitinge (teisingiaus pasakius, piknike) turėjo gal dešimtą dalį to skaičiaus, jeigu neimtą domėn pašalinės publikos, kuri gožinėdama po parką atėjo pažiopsoti į klerikalų "ceremonijas".

Žmonės, kurie matė vieną ir antrą mitingą, kaip vienu balsu pažymi pamatinį skirtumą tarp jų dviejų: pas klerikalus žymi dalis publikos susidėjo iš vaikų ir moterų, o pažangiosios visuomenės mitinge dalyvavo suaugę jaunimas ir patys veikliausieji mūsų išeivijos elementai.

Tuo budu pereinotojo nedėdienio manifestacijos parodė, kad protaujančioji ir veiklioji lietuviškoji Chicago eina su pažangiomis srovėmis, o ne su klerikalais. Del trumpumo laiko (kuris buvo sugaišintas derybose su klerikalais) pažangiosios visuomenės paroda negalėjo but tinkamai papuošta; bet dekoracijos trukumą pilnai atsverė mas-mitingo turinys. Apie tai liudija vakar paskelbtosios "Naujienuose" rezoliucijos. Jose yra kuomažiausia vietos tušties žodžiams ir komplimentams, bet užtai daug pasakytas apie Lietuvos ir jos piliečių reikalus.

Mes tikimės, kad šitas pažangiųjų chiegiečių rengimas yra tikrai pirmas žingsnis tame darbe, kuris bus varomas visoje Amerikoje. Lietuvos klerikalų pasiryžimas paversti laudį verčia jų į josios draugus, gyvenančius Amerikoje, sukrusti ir kovoti visomis įiegomis.

Apžvalga

PILIEČIŲ UŽSIRASYMAS
IR PASAI.

Siame "Naujienu" numeryje telpa du informacijų Biuro straipsniai apie Lietuvos piliečių, gyvenančių Amerikoje, registraciją ir apie pasus.

Informacijų Biuras mėgina įtikinti Amerikos lietuvių, kad registracija (užsirasymas) esanti geras ir reikalingas dalykas. Iš jo argumentų turi šios tokios svarbos du: viena, kad registracija parodysianti, "kas stoja už Lietuvą"; antra, ji duosianti "nuolatinių žymių iniegu" Lietuvos valdžiai. Pa-

žūrėjime, ko yra verti tie argumentai.

Pirmutinis argumentas visai neįtikinantis. Registracija, kur yra privaloma (priverstinai); ją atlikti turės kiekvienas lietuvis, kuris nenorės prarasti savo pilietybės teises Lietuvoje ir turėti nuostolių savo turtui. Aiškus dalykas, kad registracija, atliekama po baimę bausmės, visai negali parodyti žmogaus nusistatymą.

Patirti, kas stoja už Lietuvos, o kas ne, būtų galima parodyti, kad net tuose įstatymuose nebuvo tokių skaudžių dalykų, kaip dabartinuose Lietuvos patvarkymuose apie registraciją. Caro valdžia ėmė pinigų už pasus, bet nevertė Amerikoje gyvenančių savo piliečių užsirašinėti. Antra, su pasų ėmimu nebuvo surištas pilietybės ir nuosavybės klausimas. Ar Rusijos pilietis ėmė pasą, ar ne, jis vis vien buvo Rusijos pilietis, kol neišsirašė savo pilietybės.

Tai gi tas patvarkymas apie registraciją yra daug aršesnis dalykas, negu caro ėmimo pinigų už pasus. Jeigu gi jiems reikia padaryti kokias nors popierias Lietuvos atstovybėje arba pas Lietuvos konsulus, tai už šitą darbą juk yra kiekviena karta mokama skiriam.

Tai gi už ką bus imamos tos duoklės? Amerikiečiai nėra nieko skolingi Lietuvos valstybei; greičiau Lietuvos valstybė yra skolinga amerikiečiams, kurie darbovisi jos labui ir dėjo savo sunkiai uždirbtus pinigus.

Kun. Kemėsis pritena mums senąją caro valdžią, kuri imdavo iš savo piliečių, gyvenančių užsieniuose net po 30 rublių kasmet. Bet ar gi caro valdžia yra mums pavyzdys? Ar gi mes neturime pasi-liuosuoti nuo jos, kaip nuo kokių slegiančių jungų? Informacijų Biuro vedėjui turėtų but žinoma, kad tą caro valdžios įstatymą, kuriuo buvo imama po 30 rublių iš Rusijos piliečių, iškeliausių užsienin, visi žmonės peikė ir stengėsi, kaip galėsiat apieiti. Ir reikia pasakyti, kad įsai niekuomet nebudavo aštriai pri-taikomas. Tikrai turtingų klasių žmonėms, kurie važiuodavo į užsienius trumpam laukui pasilinksinti arba kokiais nors reikalais, tekdavo užmokėti visą duoklę; o darbininkai ir šiaip žmonės, kurie keliaudavo į svetimas šalis įiekti uždarbio, naudodavosi tam tikru papigintu pasu arba visai apsieidavo be pasų, pereinamas rubežiu slapiai.

Lietuvos gi valdžia dabar uždėjo tą duoklę minioms lietuvių darbininkų, kurie ne bizonio reikalais ir ne pasivažinėjimui yra iškeliaję į svetimas šalis, o užsidirbti duonos kąsni! Daugelis jų yra iškeliaję

svarbiausia delto, kad juos priver-tė nepakenčiamos carizmo sąlygos: ne iš nepriklausomos Lietuvos, o iš carizmo prislegtos šalies jie yra pasisalinę. Ir po to, kai jie šiaip-taip sukūrė sau gyvenimą svetimoje šalyje — savo pastangomis, o ne Lietuvos pagalba — tai iš jų reikalaujama mokesčių!

Dar kartą mes klausiam: už ką?

Informacijų Biuras tečiaus, imdamas pavyzdį iš carizmo Rusijos įstatymų, užmiršo nurodyti, kad net tuose įstatymuose nebuvo tokių skaudžių dalykų, kaip dabartinuose Lietuvos patvarkymuose apie registraciją. Caro valdžia ėmė pinigų už pasus, bet nevertė Amerikoje gyvenančių savo piliečių užsirašinėti. Antra, su pasų ėmimu nebuvo surištas pilietybės ir nuosavybės klausimas. Ar Rusijos pilietis ėmė pasą, ar ne, jis vis vien buvo Rusijos pilietis, kol neišsirašė savo pilietybės.

Tai gi tas patvarkymas apie registraciją yra daug aršesnis dalykas, negu caro ėmimo pinigų už pasus. Jeigu gi jiems reikia padaryti kokias nors popierias Lietuvos atstovybėje arba pas Lietuvos konsulus, tai už šitą darbą juk yra kiekviena karta mokama skiriam.

Tai gi už ką bus imamos tos duoklės? Amerikiečiai nėra nieko skolingi Lietuvos valstybei; greičiau Lietuvos valstybė yra skolinga amerikiečiams, kurie darbovisi jos labui ir dėjo savo sunkiai uždirbtus pinigus.

Ar socializmas yra
neišvengiamas?

August Glaessens.

(Tęsinys)

Verptuvai verpia tokiu greitumu, kad negalima akimis su-žiūrėti. Staklės bilda, petrinos slenka, šaudyklės narsto tik ke-liams darbininkams bepriziurint ir kas valanda išaudžiama myli-os aukslo. Bet milijonai darbininkų vaikščioja nušiuurais, nuplyšusiais drabužiais! Kodel? Drabužių pramonė. Kirpi-pikas pajiega varomų peiliu ar piukliu vienu režiu atrėžia šimtą drabužių; pajiega varomos ada-tos susiuvia siules, apsiuva sky-lutes sagoms ir per dieną iš siu-taikomas. Tikrai turtingų klasių žmonėms, kurie važiuodavo į užsienius trumpam laukui pasilinksinti arba kokiais nors reikalais, tekdavo užmokėti visą duoklę; o darbininkai ir šiaip žmonės, kurie keliaudavo į svetimas šalis įiekti uždarbio, naudodavosi tam tikru papigintu pasu arba visai apsieidavo be pasų, pereinamas rubežiu slapiai.

Kodel, kodel? Tai yra neišaiškinamas mūsų laikų klausimas. Trukumas ir neturtas galima buvo išaiškinti tais laikais, kuomet vienas žmogus atsidėjęs dirbo vieną dalyką. Ribotas žmogaus darbo našumas galėjo buti neužtenkamas jo augantiems reikalams patenkinti. Bet to negalima pasakyti dabar.

Stebuklingas mūsų mašininės gadyinės išdovis žymiai išsprendė prekių pagaminimo klausimą

visiems žmogaus reikalams patenkinti. Kapitalizmas panaudojo mokslą pagaminimui ir greitam pergabenimui gyvenimo reikmenų į visus žemės kraštus. Jis ant visados panaikino svarbiausią bado ir trukumo baimės priežastį. Bet badas ir trukumas baimė tebėra, nors faktai sakoko, kad jų negali buti. Kodel?

Socializmas suteikia atsakymą. Tamsuoliškai savigai kapitalistų motyvai susiaurino mokslo pritaikymą prie pramonės ir visuomenės. Sumaningi mechanizmai ir bausis našumas panaudojama kelių naudai. Tur-tų kalnai pudo dirbančiasias minias ir šitos asilinės kapitalistų sistemos (ar geriau pasakius neturėjimo jos) puvinas plečia marą, kuris tuojaus sunaikins ją.

Daiktų gaminių greitis pralenkė daiktų paskaidos ir suvar-tojimo greitį. Sekamas civilizacijos pažangioji žingsnis ėma ne tiek linki didesnės gamybos, kiek linki išmintingesnės ir lygesnės paskaidos sistemos.

Socializmas yra paskaidos mokslas. Jo uždavinys yra pritaikyti mokslą, sistemą ir tvar-ką atlyginimui gamintojams už gausius naujovinės pramonės turtus. Prie socializmo gamini-mo tikslu bus patenkimas gyvenimo reikalų ir darymas laim-ingais visų žmonių.

II.

Ko pamokino mus pasaulinis karas.

Daugybė nuostabių dalykų galėtume paimti iš paskutinio karo apie naujojo turtų gamini-mo didumą ir jo žadėtiną visuomenę, kuomet išmintis, mokslas ir lygybė bus pritaikoma prie jų paskaidos.

Daugybė faktų paličiančių mūsų ekonominį gyvenimą, kurie prieš karą atrodė netikimais ir ne-galimais tapo aiškiai įrodyta karo nutebustam pasauliui. "Didėji iliuzija" visiškai atidare daugumai akis. Ypatinai atidare akis tu, kurie tvirtino, kad karas, įvėlusis visas didžiasias pasaulio šalis, bus toks brangus ir pragaistingas prityrimas, kad į trumpą laiką bankrutumas bus vienintė-lis pergalėtojas.

Tiesa, baisios skolos spaudžia žmones daugelyje šalių ir spaus juos per ilgas gent-tymų laivų, gelžkelių, bitų ir viešelių, tai mes per ketvers metus laiko teli nužengime bejuosdami žemę plaukyles ir susisiekimo įmonėmis, paties-tume tiltus per kiekvieną upę ir išvedžiotume vieškelis iš po skritulio tyrumas ir peles.

Jei šitų 200 milijonų į dieną dalis būtų panaudota namams, viešoms troboms, pramonės ir prekybos įstaigoms statyti, tai kokie stebuklai galima būtų padaryti! Turėdami tik dalį

kad šitas karas galėjo tęstis daug ilgesnį laiką.

Paimkime pavyzdį iš pasat-linio karo įrodymų socializ-mo tvirtumo, kad pasaulis jau pasiekė tokį augstą našumo laipsnį, kur išmintingiesnių paskaidos būdu lengvai sektyt įteigti ekonominės apsaugos stovis ir visuotines visuome-ninis pasitenkinimas visiemis jo gvevtojams.

Mums sako, kad karas Jung-tinėms Valtijoms atsiėjęs virš \$32,000,000 į dieną. Visas jis šitai šaliai atsiėjo apie 50 milijonų dolerių vien turtu, ne-kalbant jau apie gyvasių nu-žudymą, šimtus tukstančių su-luošintų vyrų ir pensijines naš-tas, kurios slėgs per ilgus lai-kus.

Anglijos valdžia paskelbė statistiką, kuri parodo, kad jos kasdieninės išlaidos pasaulinia-me kare buvo suvirš \$35,000,000 į dieną. Sudėjus šitas iš-laidas už keturių ir bertainio metų laikotarpį gauname pro-tui nesuprantamo didumo su-mą.

Mes lig šiol neturime tikrų karo lėšų apskaitų Francijos, Vokietijos, Austro-Vengrijos, Rusijos, Italijos, Turkijos, Anglijos imperijos valstybių, Japonijos, Belgijos, Portugalijos, Serbijos, Rumunijos, Bulgarijos ir Montenegrojos. Taip-gi nėra žinoma, kokias aplen-kines karo lėšas turėjo neitra-liai kaimynai šitoj baisioj pa-saulio katastrofoj.

Labai mažai skaitydami gauname baisy sumą 200 milijonų dolerių į dieną, kuri leidžia mums suprasti kaip brangiai atsiėjo paskutinė tarptau-tinė skerdynė. Po du šimtus milijonų dolerių į dieną!

Dalis šitos baisios sumos ta-po išleista laivų, gelžkelių, tiltų ir viešelių naikinimui. Jei taikos laiku pasaulio šalys iš-leistų šituos pinigus ir energi-ją kurimo tikslais, tai kokių stebuklingų sekmių ir gero ga-lima būtų turėti!

Tik pagalvokime apie kaiku-ris karo atistikimus, kur til-tų bebombarduojant dažnai sprogalų buvo suvartota už milijonų dolerių, ar daugiau iki jis tapo sunaikintas. Kaikurių tiltų sunaikinimo lėšas tikrai buvo daug kartų didesnės už pastatymo lėšas.

Jei visos šitos tautos tokiu pat uolumu ir atsidėjima pa-naudotų šitą baisy sumą statytumui laivų, gelžkelių, bitų ir viešelių, tai mes per ketvers metus laiko teli nužengime bejuosdami žemę plaukyles ir susisiekimo įmonėmis, paties-tume tiltus per kiekvieną upę ir išvedžiotume vieškelis iš po skritulio tyrumas ir peles.

Jei šitų 200 milijonų į dieną dalis būtų panaudota namams, viešoms troboms, pramonės ir prekybos įstaigoms statyti, tai kokie stebuklai galima būtų padaryti! Turėdami tik dalį

tų 200 milijonų į dieną savo valioj, mes galėtume panaikinti kiekvieną bėdnuolyną, prašalinti kiekvieną nuomynklą ir lušną, nugriauti kiekvieną architektūrinę ąaidyklę, kiekvieną bedalio kapitalizmo liekaną. Mes galėtume atstatyti savo miestus, miestelius ir kaimus žiūrėdami tvarkos, istyermės ir grožio. Kiekvienai sielai galima būtų suteikti elektros, garinės šilumos, ruimingumo ir šviesos patogumai, malonios ir sveikos apystovos.

Vietoje tokio linksmo turtų ir energijos panaudojimo per daugiau kaip ketveris metus bausis pragaistingas darbas ėjo. Pritardama 200 milijonų doleriams kas dvidešimtis keturios valandos neapkyntos ir kraujo gadumo siemonija pripildė dienos ir nakties orą poškandais svuiais, kaukiančiomis bombomis, tarškančiais šrapneliais ir ausis spengiančiais sprogsmais. Tonų tonai TNT ir dinamito lygino su žeme miestus, miestelius ir kaimus; plėkė didžiules trobas; darė iš istaiginių gyvenimų šmėkliškus griuvėjus ir išnešiojo į orą posėjamus vidurinių amžių dailės lobius. Rumai taip kaip ir grintelės tapo sutrinti į dulkes, kurios sugėrė kraujo klanus stovėjusios bombų išartuose Europos laukuose. Du šimtai milijonų į dieną atsiėjo ta baisioji pramoka.

Turint 200 milijonų kas dvidešimtis keturios valandos ant civilizotos žmonijos rankų žmonių gerovei, laimei ir kultūrinei pažangai plėsti būtų galima padaryti stebuklas. Galima būtų prašalinti kiekvieną išvengiamą ligą, pumalšinti bado skausmai, išnaikinti skurdo ir netikrumo baimę ir palio-suoti žmogaus protą nuo tų rūpesčių, kurie auklėja žmogaus prigimties žemumą ir tramdo žmogaus norus bendram labui. More'o, Belamy'o ir Morris'o svajonės tai tik silpnai įsivaizdinimai to, kuo žmonija galėtų gerėti, jei ji prie savo visuomeninio gyvenimo pritaikytų mokslą ir lygybę. Ir, pridėkime, jei ji pritaikytų karo laiko užsidegimą, energiją, pasiiventimą ir neatsižiurimą turto leidimą taikos ir laimės įteikimui.

Vietoje to per daugiau kaip keturis metus po 200 milijonų dolerių į dieną buvo leidžiama kiekvienai velniškai įmonei, kiekvienam mokslo gaminiui, kiekvienam menui, kurį žmogaus gudrumas galėjo sugalvoti milijonams žmonių žėisti ir kauti. Šimtai tukstančių jaunų vyrų, kurių akys išmoko atskirti gamtos gražybes ir žmogaus menas, tapo apakinti ak-lai. Milijonams nutraukta rankos nuo jų kunų, kurios dar nebuvo įgudusios gaminti gyvenimo ištaigas. Milijonai jaunų vyrų, žadėjusių mylėti ir būti myliniais, kurie gyveno ir žadėjo garbingai gyventi, tapo atskirti nuo savo mylimųjų ir iš gyvųjų skaičiaus ir svies-ti didžiosios nežinomumos bedugnėn. Ir ve, visos šitos kančios, skausmai ir mirtis buvo užbaigtas gaminyas, kuris atsi-ėjo pasauliui pagaminti su-virš 200 milijonų į dieną!

Francuzų Medicinos Akade-mijos narys dr. Mercher, nuo-sekliai ištyręs, nusprendė, kad per penkių mėnesių laiką 1917 m. trijų francuzų armijų fronte krito viso 3,090,000 bombų.

"Bombos, dro Mercher'o apskaitymu, užmušė 13,265 vyrus ir sužeidė 55,412. Šitais jo skaitmenimis ėmė 395 bombas užmušti viens žmogų ir puse to skaitmens vieną sužeisti." (New York Times, bal 6 d., 1920 m.)

(Bus daugiau)

Telephone Boulevard 5062
DR. A. JUOZAITIS
DENTISTAS
Valandos: nuo 9 iki 9 val. vaka-re. Seredom 9 v. ryto iki 12. Vakarais 6-9. Nedėlį pagaminti
3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.

PADAGELIS KASMATĖ

Kryžiaus kančių teatras
Oberammergau

(Musų specialinio korespondento)

(Tęsinys)

III. ŠIS TAS IS OBERAMMERGAU KRYŽIAUS
KANČIŲ TEATRO ISTORIJS

Kaimas Oberammergau yra įsikurs dar romėnų valdymo laikais taip vadinamuos Bavary Alpuos. Iš tos senosios gadyinės tėra žinoma tik tiek, kad tai yra buvusi garsioji Romos provincija Vendelicija, kurios svarbiausias miestas tais laikais buvo dabartinis Augsburgas (Augusta vendelicorum). Pats kaimas Oberammergau buvo pakeliui iš Veronos (Venecijos) į Augsburgą, kuriuo ėia ir atgal plaukdavo romėnų valdininkai, keliauninkai, pirkliai su savo prekėmis ir t.t. Oberammergau tais laikais buvo tarpininkavimo vieta, turėjo gero pelno ir iš to gyveno. Kiek vėliau—XIV—šimtmetį vienas kaizeris Kiudor-gas net buvo įsakęs, kad pirkliai su savo prekėmis gali važiuoti tikrai pro Oberammergau ir prekėms vežti gali naudotis tikrai to kaimo pervežimo priemonėmis. Tokia padėtis tęsėsi iki XVI šimtmečiui, kol šis kaizerio įsakymas buvo laikomas. Ėia dar VII šimtmetį įvestoji krikščionybė per tą laiką suspėjo sukurti svarbių

gadynei kultūros laimėjimų. Bet XVI šimtmetį tapo iš Italijos į Vokietiją pravesas kitas kelias — pro Garmisch'ą ir Partenkirchen'ą, kur kas patogesnis — ir oberammergauiečiams atėjo sunkūs laikai. Buvo bandyta verstis auksu ir sidabru, kurio buvo rasta kaimyniniame klony Ettal, bet ši pramonė neapsimokėjo. Tuomet griebtasi išdrožinėjimų iš medžio meno. Ši nauja pramonė ilgai buvo kaimui pragyvenimo šaltinis. Jie savo dirbinius eksportuodavo į Nederlandus, Skandinaviją, Rusiją ir t.t. Bet ėia juos vėlei ištiko nelaimė. Kaikurie klony pietų Tirolį irgi išmoko paisyti ir padarė jiems labai stambia konkurenciją. Tai privertė oberammergauiečius kreipti daugiau domėsi į savo meno kokybę, o be to jie dar išmoko tepti. Iš to pas juos išaugo puikios pritaikosios dailės dirbųklos ir mokyklos. O tokios gyvenimo ir kovos del buvio sąlygos auklėjo jų meno pajautimą ir skonį.

Kaimas labai daug kentėjo nuo visokių kary, kurių ėionai vesti nesišyškėta. Bet 1633 metais juos ištiko dar didesnė nelaimė. Užėjo į aplinkinius kaimus maras. Oberammergauiečiai ilgai gynė nuo tos nelaimės, uždare kelius ir var-tėsi savo kaimą, bet maras vistiktai įsiveržė, ir į tris savaites nuvarė į kapus 84 žmones. Susirinko karta dar išlikę gyvi seneliai ir įsijaudėjo pri-siekie kas dešimtis metų vaidinti Kristaus kančias per amžių amžius, jei viespats atitolis nuo jų gal-vos marą. Taip atsitiko, kad po tos priekaisios nuo maro nei vienas žmogus nebenuimė. Ir Ober-

ammergauiečiai jau 1634 metais vaidino Kristaus kančias, pildydami savo įžadus. Nors panašūs vaidinimai yra buvę pas juos ir iki tam laikui, bet buvo pripuolamas reikalas, ir priklausė nuo gero upo, o nuo to laiko tai tapo jų šventa pareiga ir rugeleringu dalyku. Buvo vaidinta 1634,—44,—54,—64 ir 1674 metais. Paskui 1680 metais iš nuo to laiko kas 10 metai. Bet šit 1770 metais išėina įsakymas, kuriuo draudžiama visoj Bavarijoj kryžiaus kančių vaidinimai, bet oberammergauiečiams pavyksta gauti leidimą kaip išimčiai toliau savo vaidinimus reguliaringai tęsti. Tačiau 1810 m. uždraudžiama tai daryti ir jiems. Visas kaimas susijudina. Kas daryti — jie juk turi tėvų duotus įžadus laikyti-pildyti! O, jie ne tokie žmonės, kad jiems būtų reikalinga jų duotą žodį priminti!

Surengė, išleido pasiuntinybę į dvasinę vyresnybę, į Miuncheną-sostinę. Miunchene juos priėmė labai šaltai ir pasakė jiems, jeigu jie nori rielstis, tai gali prašyti vietos kunigo, kad jiems surengtų atitinkamas pabalas su atitinkamais paveikslais bei apdumojimais, vietoj to, kad viešpatį Dievą po jų teatrą vaikioti. Tai tuomet deputacijos galvoj atsisoto senas senuželis Georg Lang, o jis, kaip tikras kalnų žmogus, buvo ne tokas, kad kartą užsibrėžto tikslo nepasiekus nurimti! Nieko nelaimėjus pas dvasinę vyresnybę, jis eina int karalių, prašydama leidimo. Jis tikinėjo karalių, kad kiekviena graži ir jaudinamoji istorija į žmogų kur kas giliau veikia, jei jis ją sa-

vo akimis matė. Jų vaidinimas esą visuomet buvęs daugelio nusidėjulių gallesio kelias, pagelbėjęs daugeliui savo nuodėmes išpažinti ir atvėręs kelią į Išganytoją. Ir karalius jiems leido vaidinti, ir privertė dvasinę vyresnybę nusileisti! Tikrai jiems buvo įsakyta pašalinti iš vaidinimo visa tai, kas galėtų papiktinimu buti. Tokiu budu jiems teko išmesti mylimiausius viduramžio scenos daiktus — scenos kur ineina velniai su jų štabu. Vaidinimas taip tęsiasi iki 1850 metų, kada atva-žiuoja į vaidinimą garsus vokiečių teatro istori-ninkas Eduard Devrient ir parašo gražią įkvėptą knygą apie Oberammergau teatrą. Ši Devrient'o knyga padarė oberammergauiečiams reklamą visame pasauly. Nuo to laiko prasidėjo toks veržimasis iš visų šalių, kad šie vaidinimai pasidarė oberammergauiečiams vienas svarbiausiųjų gyvenimo uždavinių. Ir patsai vaidinimas, ir tekstas, istorijos bėgy tiek kartų reformuoti, po Devrient'o knygos buvo vėlei naujai perdirbti ir sutvarkyti — tą darbą atliko vietos kunigas, labai pasišvie-tęs žmogus, žymus vokiečių helenistas J. A. Dai-senberger. Jo pagamintas tekstas ir iki šiai dienai tebevaidinama. Vaidinimai iš karto vyk-davo šventoriuje-kapinyne, bet publikai dangė-jant, buvo nukelti kiek toliau nuo bažnyčios ir buvo įvykdoma atvirame ore. Iš gausiai plustančios publikos teatrui pasipelnus, veta, kur publi-ka sėdi, tapo apdengta stogu ir tokioj padėty te-atras išsiliko iki mūsų dienų.

(Bus daugiau)

L.S.S. Reikalai

LIETUVOS SOCIALDEMOKRATAMS AUKOS.

Dr. V. Tamulionas iš Milinocket, Me. prisiuntė aukų Lietuvos Socialdemokratų Partijai nuo sekamų draugų: V. Tamulionas \$5.00; S. Augustas \$3.00. Po \$1; V. Harauskas ir S. Srebalis. Po 50c. Z. Grigas, V. Bubliauskas, J. Bindza ir K. Mikus. Po 25c. P. Poškievič ir J. Rulitienė. Viso \$12.50.

Sirdingai ačiū draugams už aukas. Pasistengkite, draugai, pragai pasitaikius ir daugiau parinkti aukų Lietuvos Socialdemokratų Partijai.

A. Žymontas,
LSS. Sekretorius.

Laiškas Redakcijai.

Kaunas, 1922 m. liepos 31 d.
"Naujienu" redakcijai
Chicago.

Gerbiama Redakcija!
Tamsų gerbiama laikraštis iš š. m. liepos 5 d. randasi straipsnis, kuriame prikiama žydams, esą jie ranka rankon eja su klerikalais ir rėmė juos pravedant visokius reakcinius įstatymus konstitucijoj.

Kaip oficialie valdžios įstatymai, mes negalime su tamstomis ginčytis dėl straipsnio esmės. Mes tenorodysim tik į vieną ryškų apreiškimą, kuris pakankamai būdų įrodys tamstoms, jog buvotė netiksliai informuoti dėl padėties Seime.

Tamstų straipsny tarp kito sakoma: "klerikalai atsisakė panaikinti mirties bausmę, ir žydai tame juos taip pat rėmė."

Tat neatitinka tikrovės. Žydų frakcija visomis išgalėmis priešinosi šiam konstitucijos straipsniui, štai žydų atstovo Seime, rabino Popelio, kalbos ištrauka dėl mirties bausmės.

"Eidami svarstyti mirties bausmės klausimą. Tamstos, aš manau, atkreipsite savo dėmesį ir išklausysite mūsų frakcijos nuomonę, kuri atstovauja žydų tautai, senovinei istorinei-praktinei tautai, kuri išklajojo visą pasaulį, daug matė ir pergyveno. Mes žinome, kiek kančių mirties bausmė atnešė pasauliui, ir turime griežtai pasisakyti prieš mirties bausmę. Aš, kaip žydų rabinas ir žydų tradicijos reikėjas, Talmudo dėsniams vadovaudamas, leidžiu sau Tamstoms pasakyti, jog žmogaus gyvastis bei siela yra suteiktos Aukščiausio Sutvėrėjo, ir nei vienas žmogus negali pakelti prieš tai savo ranką, tik vienas Sutvėrėjas tegali tai padaryti.

Kas gali išdrįsti pasakyti, jog jis pildo Aukščiausiojo Tvėrėjo valią, atimdamas kam nors gyvybę. Tamstos, įterpdami konstitucijoj mirties bausmę, nusmerkiate ne vieną gyvybę, bet šimtus, tūkstančius gyvybių per metus ir amžius. Bukite atsargūs... Visos frakcijos vardu aš griežtai pareiškiu: mes balsuojame absoliučiai prieš mirties bausmę."

Prašome priimti mūsų tikrosios pagarbos pareiškimą.

L. Šapiro
Spaudos Skyriaus Viršininkas,
G. Valkauskas,
Sekretorius.

DR. A. MONTVID

Lietuvos Gydotojas ir Chirurgas
25 E. Washington St.
Valandos: nuo 10 iki 12 ryto
Telephone Central 6362
1824 Wabasha Ave.
Valandos: nuo 6 iki 8 vakare
Rezidencijos tel. Kodzie 7715

Dr. A. J. Tananevičius

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisai ir gyvenimo vieta
10821 S. Michigan Ave.
Tel. Pullman 3213
Val. 8:30 iki 10 ryto; 1 iki 3 po pietų; 7 iki 9 val. vak.

CHICAGOS

ŽINIOS

Klerikalų iškilmė.

Pereitą nedėdienį, rugpjūčio 20 dieną, McKinley Parke, prie 39-tos ir Western bulvarų, įvyko chiegiečių klerikalų iškilmė, kuri buvo parengta padėkoti Suvenytoms Valstijoms už pripažinimą Lietuvos valstybės de jure.

Klerikalai prie tos iškilmės rengėsi veik per mėnesį laiko, dėjo didžiausią pastangų turėti negirdėto pasisekimo, organizavo visas savo lagerių spēkas, kad geriausia pasirodyti amerikiečių ir užsieniečių jū pagyrimo. Kaip "Naujienu" skaitytojai žino, iš pradžių visos srovės — socialistai, tautininkai ir katalikai — tarėsi bendrai rengti vieną iškilmę. Bet kaip visur ir visuomet, taip ir čia klerikalai dirbo "abiem rankom": viena ranka tvėrė ir organizavo savo komitetus, o antra — vedė derybas su progresyviomis srovėmis dėl rengimo bendros iškilmės. Kai visai mažai beliko laiko, tautininkai klerikalų klapčiukai pradėjo išrasti vis naujų ir naujų klabių, pradėjo išnaujo kelti jau nutartus ir išrūstus klausimus ir statyti naujus reikalavimus.

Zinoma, pažangioji visuomenė tam pasipriešino ir pertraukė su jais derybas. Pažangioji visuomenė nutarė rengti savo atskirą iškilmę, kuri irgi įvyko tą pačią dieną ir apie kurią buvo vakar rašyta "Naujienuose". Klerikalai norėjo pasigrobtį pažangiąją visuomenę po savo skvernu, bet tai jiems nepavyko. Kai tas triksas jiems nenusidavė ir kaip išgirdo, kad pažangieji rengia savo iškilmę, kurioj bus protestuojama prieš autokratiją Lietuvoj, tai jie nešė skundus policijos viršininkams, kad šie neleistų rengti minimos iškilmės. Bet ir čia jie prakišo, nes jų skundas paliko be pasekmių.

Bet eikime prie klerikalų iškilmės.

Apie pirmą valandą po pietų policistai, mosuodami stovais kočėlais pradėjo rinktis parkan.

Truputį vėliau atsilanko keli komiteto nariai, apžiūrėti, ar viskas tvarkoj.

Po pirmą valandą moterėlės su vaikūčiais pradeda rinktis parkan. Jos rimtai skubina, kad nepasivėluoti, užimti geresnę vietą, paplėpti su savo kaiminomis, pažiopsoti parodoje. Jos greitai susigrupuoja ir užveda visokiomis temomis diskusijas. Vienam būry moterėlės kalba apie iškilmę, dėkuoja Dievui kad graži diena, džiaugiasi kad bus pūkų atpaskai — geresni negu šidlavoj. Kitam bury eina kalba apie naminius ir parapijos reikalus. Vienos skundžiasi, kad jų vyrų neina su jomis; kitos — kad jų vyrų ištraukę į cecilistų parodą; trečios — kad parapijonai pradeda kelti revoliucijas: nenorį klausyti klebono ir remti iškilmės; ketvirtos — kad kunigai esą negeri, perdaug spaudžia parapijonus mokesčiais ir tam panašiai. Trečiam bury eina diskusijos apie politiką. Čia peikiama Lietuvos valdžia, keikiama ant kunigų, kam pastarieje kišasi į politiką — jų vieta esanti klebonijoje, bažnyčioj ir spavdinčioj, bet ne Seime. Pasak jų, Lietuvos kunigai, pasiglemžę amerikiečių aukas, varo šimnelį visais galais ir visiška "supeizavo" Lietuvos konstituciją. Keliuose būriuose apkalbama registracijos įstatymas. Vienos moterėlės sako, kad įstatymas geras, visiems reikią registruotis, nes ir paliklai registravęsi; kitos aiškina, kad tas įstatymas negeras.

Viena drąsesnė moterėlė sako, kam čia reikia mums apie tai ginčytis, kol dalykai gerai nežinome, kai "sicilistai" pradės rengti prakalbas, tai apie tai galėsim geriau sužinoti. Žodžiu, didžiama moterų kaulo nepatenkintos, piktos tai ant klebonų, tai ant Lietuvos valdžios, tai ant savo vyrų, kam pastarieji neina su jomis į "atpuskus".

Pagalios atkiutina ir keli vyrai rudydami pyptes. Kažko jie taip žvalgosi į visus pakampus. Sustoja ir pradeda šnekučiuotis.

—Nagi, ar aš nesakiau, kad čia neapsimoka eiti — tarė vienas.

—Kodel? — klausia kitas.

—Nagi ar dar nesupranti. Ar nematai, kad čia tik vienos bobos ir vaikai. Tik žiūrėk, visų pakrumiai bobų kaip leprikūnų ir vaikų kaip raudonvėsių prisėdę. Geriau eikime namon ir važiuokime į pažangiečių prakalbas. Ten kalbės "Naujienu" redaktorius Grigaitis. Žmonės sako, kad jis yra didžiausias lietuvių darbininkų vadas. Kiti man pasakojo, kad ten bus išnešti protestai prieš Lietuvos valdžią ir registracijos įstatymą.

—Draugeli, juk tą iškilmę rengia visi kartu. Man vienas parapijonas pasakojo, kad čia susirinks visos kolonijos ir iš čia maršuos į Seventh Regiment Armory salę, ant Wentworth Ave.

—Tai netiesia — atkirto pirmasis. — Klerikalai persikysė su pažangiaisiais. Taip buvo rašyta "Naujienuose". Mums ir reikėjo ten važiuoti.

—Bet dabar jau per vėlu ten važiuoti. Pabusime čia ir pamatysime ką mūsų klebonas Briška pasakys.

Parkan susirinko daug sveiktinčių: vieni vaikščioja, kiti mēto boles ir kiti, taip sau, šnekučiuojasi. Visur, kur tik pasisūki — moterys ir vaikai, vyrų visai mažai. Visi sukinėjasi ir nekantriai laukia ateinant paroduotojų.

Tuo pačiu laiku, kuomet parke eina pasikalbėjimai ir diskusijos, parapijonai renkasi prie savo parapijų, grupuojasi traukti McKinley parkan. Čia kyla visokių nesupratimų: klebonai nesusitako tarp savęs, kaip geriau vaikų sugrupuoti, kokiomis gatvėmis eiti ir tt. Pagalios šiaip taip susitvarko ir visi pradeda maršuoti į paskirtą vieton. Po trijų pirmiausių pasirodo Bridgeport kolonija. Ji daugiausia susidėjo iš Jurginės mokyklos vaikūčių ir mergaičių. Jie, atmaršavę ant 39 gat. netoli Western bulvarų, susidūrė su kitos kolonijos automobiliais. Kilo suirutė. Čia susirinko policistai, raiti kareiviai ir keli "švaicieriai" daryti tvarkos. Kareiviai sako: "Jūs turėsite grįžti atgal ir palaukti, kol kitos kolonijos atmaršuos, o tada visi galėsite kartu eiti parkan." Paroduotojai nepatenkinti. Atsibaldo gatvekariai. Policistai išardo paroduotojų eiles ir padaro kelių gatvekariams ir automobiliams. Merginos bobos ir vaikai stumdosi, kriušasi. Vyrų tik keli su vėliavomis.

Už pusvalandžio pasirodo Aušros Vartų parapijonai. Jie biskip mandresni už Bridgeportiečius: turi daugiau vaikų, mergaičių ir keletą storių moterėlių. Keletas vyrų eina iš šalį — prižiūri, kad vaikuikai nepabėgtų į Western bulvarą. Mat jie atrodė labai nuvargę ir norėjo pasilsėti. Paskui seka Apveizdos Dievo parapijonai, taipgi neskaitlingi ir susidedantys iš nepriaugusių. Ant galo atvažiuoja Northsidečiai. Vėliau — Townsidečiai ir Brightonparkiečiai. Jie visi, kaip ir kiti, su savotiškais "flotais" prisitartino prie parko. Aplamai kalbant, paroduotojai neskaitlingi, dalyvaavo tik kelios draugijos su savo iškabomis, didžiūoj susidėjo iš nesuaugusių vyrų ir šiaip rinkties publikos truko.

Tapo duotas ženklas eiti parkan. Tuoj visi susigrudo kaip galima greičiau; susikimso kaip galima arčiau apie platforimą ir laukė pasirodant kalbėtojų. Apie ketvirtą valandą prasidėjo programos. Jis buvo maždaug toks:

Pirmiausiai padainuota himnai. Vienas komiteto perstas Joną Bagdžiūną pirmininkauti. Šis kalbėjo angliškai: išreiškė padėką Suv. Val. už pripažinimą Lietuvos. Jis tikisi, kad Suv. Val. padės atgauti Vilnių ir Klaipėdą. Parapijonai nesupratna angliškai ir šnekasi, kad jis paaiškinsias savo kalbą lietuviškai. Bet tas nebuvo padaryta. Po jo kalbėjo p. izdininkas Patric Carr, kuris sveikino lietuvių ir Lietuva.

Tapo perstatytas V. Čarnieckis. Šis gana diplomatiškai pradėjo savo kalbą. Publika pradėjo nerimauti ir šnekučiuotis. Mat ji neišgirdo to, ko ji tikėjosi išgirsti: Čarnieckis neužsiminė nė žodelio apie Lietuvos konstituciją ir apie jos busimą tvarką. Jis tik graudeno, kad lietuviai nesipyltų ir aukuotų tėvynės labui.

Toliau kalbėjo kongresmanas A. J. Sabbath. Jis kalbėjo trumpai. Pasakė maždaug seka: Man reikėjo sunkiai dirbti, kad išgavus pripažinimą Jugoslavijos, Čechoslovakijos, Lenkijos, o taipgi ir Lietuvos. Jo kalba patiko visiems ir pabaigus jam kalbėti buvo sušukta tris kartus ura.

Kiti kalbėtojai nesvarbūs. Čia neapsimoka jų ir minėti. Jie visi patriotiškai parėkavo, tai ir viskas. Kun. Briška net gerklė sustreikavo — jis turėjo į penkis minutes kvitinti. Brenza taipgi nieko nepasakė. Jis angliškai išreiškė savo džiaugsmą ir padėkojo Suv. Valst. už pripažinimą Lietuvos.

Beje, dar ir "darbininkams" buvo leista tarti savo žodis, bet jie nepadėjo jokio įspūdžio.

Apie penktą valandą tapo apvainikuotas McKinley paminklas. Prie paminklo Čarnieckis mėgino kalbėti angliškai. Žmonės pradėjo nerimauti, ir programos pasibaigė.

Čia dar reikia priminti, kad buvo pasiūstos telegramos Lietuvos St. Seimui, Lietuvos kariuomenei, prezidentui Hardingui, sekretoriui Hughes, senatoriui Lodge, šio distrikto kongresmanui ir kokiam ten profesorui.

Tai, viską kruvon suglaudus, reikia pasakyti, kad klerikalų iškilmė nedavė tokių pasekmių, kokių jie laukė. Nors jie sutraukė burį žmonių, bet tai buvo daugiausia vaikai, mergaitės, merginos ir senos moterėlės. Dalis žmonių ėjo dėl žingeidumo, norėdama išgirsti, kaip Čarnieckis kalbės apie Lietuvos konstituciją; bet čia jie tapo suvilti.

— Kunigo Žentas.

Aukos surinktos Chicago lietuvų demonstracijoje.

Pereitą sekmadienį, rugpjūčio 20 d., Seventh Infantry Regiment Army svetainėje Chicago lietuvų apvaikščiojime pažymėjimui Lietuvos pripažinimo ir Lietuvos konstitucijos priėmimo aukavo šie žmonės. Po 5 dol. aukavo: A. Dakulskis, J. M. ir K. Stuporas; po 2 dol. aukavo: N., Dr. Montvidas, J. Sulca, J. Sakas, J. Strumskis, J. Lonas, K. Siavicius, P. Monkus, I. Kobas, M. Malarenis, A. Paplauskas, J. Petrusis, V. Kučinskas, K. Vilkas, J. Maselskis, A. L. Kiras, P. Ciutkus, J. Mickevičius, J. Kankis, J. Bakauskas ir J. Triponas; po 1.50 dol. aukavo: Bevardis ir V. Mišeika; po 1 dol. aukavo: M. Simanienė, K. Simenas, A. Slavinskis, J. Bagdonas, A. Bruzas, K. Bernadus, A. Krezdis, J. Gabalis, S.

Paulauskis, E. Kumpė, F. Mickevičius, A. Maskalunas, Matuzevičius, Jonušas, Vainailis, Vainauskas, J. Ramoška, J. Vilis, J. Tamkevičius, J. Kazakevičius, J. Nakrošius, B. Janulis, J. Brazis, A. Gužauskas, M. Kurnis, M. Rudokas, S. Kerdeikis, J. Rožis, F. Sabutis, R. Naikeliene, M. Gralaukas, J. Lanbauskas, B. Dranai, S. Mažeika, A. Balčiūnas, M. Pecukonis, L. Knizonas, X. Šaikus, V. Sakis, M. Lapalinskas, A. Jangelas, J. Leksavičius, J. Pikelis, K. Micula, M. Kaslienė, M. Jankauskas, K. Deivis, M. Domijonaitis, S. Grabauskas, K. Julevičius, V. Vaitkevičius, P. Dubickas, M. Kazimas, K. Nestor, A. Pirkio, P. Pacevičius, J. Konas, J. Domulis, D. Katauskas, B. Nolis, A. Zalatorius, F. Novokauskas, I. Kobas, J. Gričius, K. Monkus, B. Juknis, P. Venckus, P. Galskis, J. Gedraitis, A. Lutkus, J. Šurkienė, S. Kleimmas, S. Stankus, A. K. S. Mišeikis, K. Jucius, A. Kubilius, Dr. Klauga, J. Šukis, D. Pivaronienė, A. Skruzdis, P. Žukas, A. Lauraitis, P. Pečeliūnas, K. Čepulevičius, A. Lauraitienė, J. Jušurin, J. Dukavičius, K. Resnickis, P. Vaitiekunas, A. Urbonas, J. Sančikunas, F. Prusis, B. Lapinskas, J. Šatrauskas, K. Ziurdeskis, K. Jonkus, J. Bardauskis, P. Banelis, J. Kahliovas, J. Ilgūnas, A. Geistraras, S. Meizius, T. Blucikas, V. Bytautas, T. Mankunas, P. Kalvaitis, J. Gumbaras, J. Paulauskas, K. Paulauskas, M. Krauskas, J. Šilvinskis, M. Rugienė, K. J. Šemoška, K. Čapukas, J. Jungalas, M. Zvizderas, J. Tamošauskas, S. Dalgėd, J. Drakšas, J. Laurinaitis, B. Kravakis, P. Legen, F. Zemeckas, A. Janušas, J. Petraitis, A. Lišbiskis, J. Grozulis, P. Žilinskas, S. Grigaliūnas, P. Stankaitis, K. Noharas, Dr. M. Strikolis, A. Jankauskas, V. Zubonis, F. Gaistaras, J. Naujalis, A. Knistautas, V. Račius, J. Juodas, K. Jankauskas, J. Rimkus, J. Lumas, V. Kačanauskas, J. Dubokas, X. X. J. Palukas, J. Lukaševičius, A. Valčiūnas,

L. Gaizaitė, J. Katėnas, V. Mokutis, M. Zupkus, O. Černauskienė, V. Briedis, P. Onušaitis, T. Kazragys N. Vilimaitis, W. Wikert, T. Tickus, L. Norkus, J. Smith, J. Paitis, R. Starky, J. Laistrums, S. Zenkevičius, P. Svereiko, Bartkus, J. Jancius, B. Svarlis, F. Zideikis, P. Ancikas, P. Skurkis, A. Žilis, P. Sarpalius, N. N., D. Drangelis, P. Bianskas, J. Urbaitis, M. Skindolis, Briedis, X. L. Šiof, P. Mikolaitis, Martinkonis, V. Kavaliauskas, L. Kapačius, J. Malinauskas, F. Dalangauskas, M. Čiuras, B. Mineika, C. Petraitis, J. Leveckis, J. Brigiola, B. Brigionienė, O. Užauskienė, J. Stalga,

(Seka ant 6 pusl.).

KAM KENTĖTI?

Raumatismo, neuralgijos ir raumenų gelimai greitai nustoja, jeigu patrinti su

ANCHOR PAIN-EXPELLER

Žiūrėk, kad gautum tikrąjį-garsųjį per daugiau kaip 50 metų.

Reikalauk, kad turėtų įkaro (Anchor) Valižanėklį.

Dr. I. E. MAKARAS

Lietuvys gydotojas ir Chirurgas.
10900 Michigan Ave.,
Roseland, Ill.
Tel. Pullman 0342 ir Pullman 0349
Val. 10-12 ryte ir 7 iki 9 vakare.

Dr. M. T. Strikolis

Lietuvis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4601 So. Ashland Ave.
Val. 6 iki 8 vak.
Ofiso Tel.: Boulevard 7820
Namų Tel.: Lafayette 0263

Serganti žmonės yra užprašomi pasitarti su Dr. Ross.

GERIAUSI AMERIKOS IR EUROPOS gydymo būdai nuo

Chroniško Nervingumo

Kraujo Šlapimo ir Privatinių Ligų

Jeigu jūs turite bile kokią ligą, nenusiminkite. Atvažiuokite kad ir iš toli suteiksim geriausį gydymą.

DR. B. M. ROSS

35 South Dearborn St.
(Kampus Monroe ir Dearborn St.)
Imkite elevatoriui iki 5-to aukšto
Priėmimo kambarys 506,
Chicago, Ill.
Ofiso valandos 10-5 po piet. Nedėdieniais 10-1 po piet. Panedėlyj, Seredoj ir Subatoj vakarais 6-8 v.
TRISDEŠIMTS METU TOJE PAČIOJE VIETOJE.
Vieta kurioj tūkstančiai žmonių liko išgydyti, tai geriausia vieta ligonių atsilankymui.

Pinigai iš Bridgeporto i LIETUVĄ per NAUJIENAS

3210 So. Halsted St.,
Tel. Boulevard 9663.

STANISLOVAS ZAMARAVIČIUS

Mirė rugp. 20, 10:30 val. vak., turėdamas 33 metus, po sunkios operacijos County Hospital. Buvo nevedęs. Iš Lietuvos iš Kauno rėd. Patiko dideliame nuliudime broli Petrai ir broliene Julijona. Laidotuvis atsisub iš namų 2216 W. 24th St., seredoj, rugp. 23 d., 9 val. iš ryto į Aušros Vartų bažnyčią ir į Sv. Kazimiero kapines.
Kviečiame giminės ir draugus dalyvaui laidotuviuose.
Lieka našlės:
Brolis Petras ir brolienė — Julijona Zamaravičiai.

J. P. WAITCHES

LAWYER Lietuvys Advokatas
Dienomis: Room 511 —
127 N. Dearborn St.,
Telephone Dearborn 6096
Vakalais: 10736 S. Wabash Ave.
Tel.: Pullman 6377.

DAVID RUTTER & CO.,

Anglis ir Koksal
Pirkite anglis tiesiai iš retail kiemų. Visur pristatom.
South Side ofissas 3301 Normal Av.
Tel. Yards 2296.

Užsilaikyk vėsią — elektro vėdyklė tai padarys

Užtikimas pardavimas, \$7.50 ir aukščiau. Namuose dratus išvadžiojam, fixtures sudedam, visoki reikmenys ir prilaikytojus.

Bridgeport Electric Co.,

1619 W. 47th St.,
Tel. Boulevard 1892 ir 7101.

Saule nudegus nosį
Vartok apščiā žandanečio
Mentholatum
Lengvai gydo, greitai ir antiseptiškai.

SIANDIE PINIGŲ KURSAS

Siunčiant Lietuvon per mus:
12c. už 100 auks.
arba
833 auks. už \$1.00
Pigėsnis kursas siunčiant didesnes sumas
Pristatymas užtikrintas
Trumpame laike
Central Manufacturing
District Bank
State Bank—
Clearing House Bank
1112 West 35th Street
Turtas \$6,000,000.00

Dr. AL. DAVIDONIS

Gydytojas ir Chirurgas
Ofisas: 2816 So. Michigan Ave.
Valandos:
nuo 10 ryto iki 3 val. po piet.
Telefonas Victory 9082

Tel. Austin 737

DR. MARYA DOWIATT-SASS

Katit sugrįžo iš Californijos ir vėl tęs savo praktikavimą po No. 5208 W. Harrison St.
Valandos 8-12 kasdieną ir 6-8 vakare išskiriant nedėdienius.

Rezidencijos tel. Van Buren 0294

Ofiso tel. Boulevard 9693

Dr. A. A. Roth

Rusas Gydotojas ir Chirurgas
Specialistas Moteriškų, Vyriskų, Vaikų ir visų chroniškių ligų.
Ofisas: 3354 So. Halsted St., Chicago
Valandos: 10-11 ryto; 2-3 po piet, 7-8 vak. Nedėliomis, 10-12 dienų
Res. 1139 Independence Blvd. Chicago

DR. P. ŽILVITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3243 South Halsted St.
Tel.: Boulevard 7179

VALANDOS:
9 iki 12 pietų, 6 iki 8 vakare
Rezidencijos Tel. Fairfax 5574
Chicago.

Dr. Yuška

1900 So. Halsted St.
Tel. Canal 2118
Ofiso valandos nuo 10 ryto iki 8 vakaro
Rezidencija 2811 W. 63rd St.
Tel. Prospect 3466

Dr. Maurice Kahn

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4631 So. Ashland Ave.
Tel.: Yards 994

Ofiso val.: 8 iki 10 v. ryto, 1 iki 3 ir 7 iki 9 v. nedėdieniais nuo 10 iki 1 val. po pietų.

Canal 0257

Naktinis Tel. Canal 2118

DR. P. Z. ZALATORIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos: 11 iki 12 ryto; 1 iki 8 po piet, 6 iki 9 vakare
Nedėliomis nuo 9 iki 12 ryto
1821 So. Halsted St.,
Kampus 18 ir Halsted St.

Telephone Yards 5032

DR. M. STUPNICKI

3107 So. Morgan St.,
CHICAGO, ILL.
VALANDOS: Nuo 8 iki 11 ryto ir nuo 5 iki 8 vakare.
Nedėliomis ofisas yra uždarytas

DR. C. K. KLAUGA

DENTISTAS
1821 So. Halsted St., Chicago, Ill.
kampus 18th St.
Valandos: 9-12 ryto ir 1-8 vak.
Phone Canal 0257

Telephone Yards 5834

DR. P. G. WIEGNER

Priėmimo valandos nuo 8 iki 12 ir ryto ir nuo 7 iki 9 v. vak.
3325 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Dr. A. J. BERTAŠIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Val.: 10-12 r., 4-8 val.
Ned. 9-12
Ofiso Tel. Boulevard 5913
Rezidencijos Tel. Lafayette 6171

Telephone Yards 1532

18 St., Finanšu rašt. F. Pumputis,
3140 So. Wallare St., Kasierius F.
Rokutis, 2603 W. 69th St., Kaso
glob. A. Maziliauckis, 3350 Em
erald Av. ir K. Kileviča, 3353 So.
Union Av., Maršalka B. Kileviča,
3353 So. Union Av. Ligonij glob.
A. Maziliauckis, 3350 S. Emerald